

V L A A M S P A R L E M E N T

Zitting 2000-2001

31 oktober 2000

BELEIDSBRIEF

Leefmilieu

Beleidsprioriteiten 2000-2001

ingediend door mevrouw Vera Dua,
Vlaams minister van Leefmilieu en Landbouw

INHOUD

	Blz.
Beleidsbrief Leefmilieu	3
1. Financiering van het Milieubeleid	4
2. Milieu management informatie systeem	6
3. Werking van administraties en VOI's, Beheer en toezicht op VMH en dochtermaatschap- pijen	7
3.1. Vlaamse Milieuholding VMH	9
4. Regelgeving meer doeltreffend en doelmatig maken	11
4.1. Relatie milieuplanning – beleidsnota's en -brieven	12
5. Onderzoek en ontwikkeling	12
6. Verduurzaming van het gemeentelijk en provinciaal milieubeleid	14
7. Waterbeheer	16
7.1. Optimalisatie RWZI's	17
7.2. Vereenvoudiging Subsidiëring Gemeenten voor aanleg riolen	18
7.3. Steunpunt Duurzaam Water	18
7.4. Controle op IBA's en vrijstelling van afvalwaterheffing	19
7.5. Waterzuivering	19
8. Luchtverontreiniging	22
9. Afval	24
10. Bodemsanering	26
11. Natuur en Bos	27
11.1. Decreet natuurbehoud : aanpassingen en uitvoeringsbesluiten natuur- en bosdecreet	27
11.2. Beleid van aankoop van gebieden voor natuur en bos	28
11.3. Afbakening en verweving in het landelijk gebied	30
12. Geïntegreerd plattelandsbeleid	31
13. Beheer	32
14. Mestbeleid	33
14.1. Europese context	33
14.2. De vergoedingen	34
14.3. Nutriëntengehalte en mestverwerking	34
14.4. Nieuwe besluiten	35
14.5. Toekomstvisie	35
15. Europees Voorzitterschap	36
16. Bijlage 1 :	
16.1. Lijst van de 21 strategische projecten	37

Beleidsbrief Leefmilieu

Oktober 2000

Deze beleidsbrief geeft een beknopt verslag van de beleidsinitiatieven genomen ter uitvoering van de beleidsnota Leefmilieu zoals in januari 2000 aan het Vlaams Parlement voorgelegd, en van de beleidsvooruitzichten voor het komend begrotingsjaar.

Het vernieuwend beleid omschreven in de beleidsnota, moet op het terrein vorm krijgen.

Ieder belangrijk onderdeel van het beleidsprogramma met een inhoudelijke of procesmatige vernieuwing, krijgt zijn uitwerking via een Strategisch Project.

Strategisch wil zeggen dat de resultaten van het project de uitkomsten van het leefmilieu- of landbouwbeleid merkbaar beïnvloeden.

Project wil zeggen dat de omvang en duur van het initiatief begrensd zijn, en dat de opdrachten en opgerichte structuren een tijdelijk karakter hebben.

De ambtenaren worden op een directe wijze betrokken bij de opzet, de uitwerking en de realisatie van de projecten. De belangrijkste projecten zijn instelling-overschrijdend en vergen dus een bereidheid om intens samen te werken.

Ieder project op zich is opgevat als een strategisch plan van beperkte omvang en tijdsduur. Om de uitwerking van de projecten en de samenwerking errond concreet vorm te geven, maken we gebruik van standaard projectfiches en van een gelijklopende projectorganisatie, hoewel enige diversiteit in aanpak en organisatie best mogelijk is.

Een beknopte overzichtslijst van de 21 strategische projecten is in bijlage 1 opgenomen. De opstart van de projecten verloopt gespreid in de tijd, gelet op de schaarse sturingscapaciteiten beschikbaar en gelet op de zeer uiteenlopende inhoud van de beleidsvelden milieu, natuur en landbouw.

1. Financiering van het Milieubeleid

De financiering van het milieubeleid staat reeds enkele jaren ter discussie (zie ook resolutie van het Vlaams parlement van 25 juni 1997). Voor het beleid stelt de onvoorspelbaarheid van de inkomsten uit heffingen jaar na jaar telkens de beschikbare beleidsruimte in vraag, en dit hindert de continuïteit in de beleidsvoering. Dringende milieuprojecten moeten worden uitgesteld door het gebrek aan een volledig financieringsplan voor het globale milieubeleid. Voor het leefmilieu blijken de heffingen niet voldoende afgestemd op de milieukwaliteitsdoelstellingen en missen ze gedeeltelijk hun regulerend effect. De doelgroepen wijzen op de onvoorzienbaarheid van de heffingen (zowel de grondslag als de tarieven), op ondoorzichtig beleid, op uitholling van het “de-vervuiler-betaalt-principe”. Deze factoren verminderen de rechtszekerheid voor de bedrijven en het maatschappelijk draagvlak van het milieubeleid bij de gezinnen.

De leefmilieu-uitgaven zullen de komende jaren, bij lopend beleid, nog sterk stijgen, terwijl de heffingsontvangsten een dalende tendens vertonen. Deze financieringskloof zal de komende vijf jaar nog aangroeien.

In de beleidsnota Leefmilieu 2000-2004 staat de expliciete opdracht aan de diensten leefmilieu om nog in 2000:

1. een grondige studie te maken van de financieringsbehoeften voor de verschillende milieubeleidsdomeinen afhankelijk gesteld van een aantal exogene gebeurtenissen en van een aantal beleidsvariabelen;
2. een studie van de verschillende opties om deze financieringsbehoeften te dekken, met inbegrip van een studie over de aansporings- en financieringseffecten van heffingen en de organisatie en administratieve kosten van de inning van de heffingen;
3. een evaluatie van de werking van het MINA-fonds uit te voeren.

Het is de bedoeling om deze einddoelstelling te bereiken via een systeem van operationele rekenbladen om beleidsscenario's door te rekenen. Dit instrument voor scenarioberekeningen moet de belangrijkste output van het project vormen.

Het project “financiering” bestaat uit vier deelprojecten, met name de behoefteraming, de middelenraming, de evaluatie van het MINA-fonds en de leefmilieubegroting, en het deelproject activity based cost accounting .

In de behoefteraming wordt prioriteit gegeven aan de zes grootste thema's: water, afvalstoffen, bodemsanering, vermessing, natuur en lucht. Andere thema's worden ofwel ondergebracht bij één van deze zes (bv. thema versnippering bij natuur, geurhinder bij lucht) ofwel als restpost behandeld.

De middelenraming begint met een situatieschets van de historiek en huidige stand van zaken inzake de heffingen en hun ontvangsten. Hierbij zullen de waterheffingen (oppervlaktewater en grondwater en, buiten de leefmilieubegroting de heffing op watervang), de heffing op afvalstoffen en de mestheffing in detail bekeken worden.

Een tweede stap is het maken van gefundeerde raming van de verwachte ontvangsten van de bestaande belangrijkste milieuheffingen onder lopende beleid voor de periode 2001-2006 (middellange termijn) en de lange termijn (tot 2010 kwantitatief, daarna kwalitatief).

De derde stap is het voorstellen, op basis van beleidsdoelstellingen, van alternatieve heffingsscenario's (bv. de opsplitsing van de waterheffing in een regulerend en een financierend deel, bv. invoer nieuwe heffing op bepaalde emissies naar lucht, bv. de uitwerking van een geïntegreerde regulerende waterheffing) en de simulatie van de effecten van deze voorstellen (op de heffingsbasis, m.a.w. de vervuilende activiteit, en op de ontvangsten). Op basis daarvan zal ook de mogelijke verhouding heffingen/algemene middelen worden uitgetekend. Voorjaar 2001 zal een eerste geïntegreerde middelenraming klaar zijn.

De simulaties van de alternatieve scenario's zullen zich beperken tot de 6 prioritaire thema's van dit project (water, mest, afval, lucht, bodem en natuur) en meestal indicatief van aard zijn.

Bij de evaluatie van het MINA-fonds komen verschillende aspecten aan bod zoals de werking van de Dienst Afzonderlijk Beheer MINA-fonds, de inhoudelijke hergroepering of hernoeming van artikels en basisallocaties (ook van de algemene uitgavenbegroting), de evaluatie en eventueel aanpassing van de verdeling van uitgaven over het MINA-fonds en de algemene begroting.

Het zou wenselijk zijn om een gemeenschappelijk analytisch rekeningstelsel voor AMINAL en de VOI's te ontwikkelen, waarbij alle uitgaven gerelateerd kunnen worden aan milieuthema's en doelstellingen.

Een noodzakelijke voorwaarde hiervoor is dat elke instelling een analytische boekhouding hanteert. Dit wil zeggen dat alle kosten worden toegewezen aan kostenplaatsen, kostendragers en projecten. Een knelpunt hierbij is dat het Ministerie van de Vlaamse Gemeenschap op dit moment nog geen analytische boekhouding hanteert. Eén van de AMINAL-doelstellingen¹ voor 2000 is de voorbereiding op de invoering van een kostenanalytische boekhouding om vanaf 2001 (begrotingsopmaak 2002) de kosten toe te wijzen aan de relevante processen.

Door de urgentie van de vraag om een beter beeld te bekomen van de financiering van het milieubeleid en de plaats van de heffingen hierin, is een visienota in voorbereiding die uiterlijk midden november 2000 zal worden voorgelegd.

¹ "Installeren van een boekhoudkundige werkwijze ... waardoor de middelen en kosten kunnen worden verbijzonderd naar kostensoort en naar kostenplaats (activiteiten). Dit moet worden toegepast d.m.v. een geautomatiseerd systeem, zodat de kosten per activiteit continu kenbaar zijn en de berekening van prestatie-indicatoren kan plaatsvinden." Dezelfde doelstelling is opgenomen bij de persoonlijke doelstellingen van de directeur-generaal onder de hoofding "activity based cost accounting", met als randvoorwaarde de beschikbaarheid van een tool en een specifiek hiervoor opgeleid personeelslid bij Aminoal voor de opmaak van begroting 2001.

2. Milieu management informatie systeem

Het strategisch project Milieu Management Informatiesysteem MMIS beoogt de stapsgewijze ontwikkeling van een geïntegreerd milieuinformatiesysteem MMIS. Dit maakt de relevante milieugegevens van alle milieu-overheidsinstellingen via een algemeen toegankelijk medium raadpleegbaar. MMIS staat ten dienste van het milieu- en natuurbeleid of andere beleidstakken en dit op alle bestuurs- en besluitvormingsniveaus of ten behoeve van allerhande rapporteringen en onderzoeksopdrachten. Het strategisch project MMIS bouwt verder op de doelstellingen en activiteiten van de MilieuInfoStuurgroep (BVE dd.31.07.1992 regelt de samenwerking tussen het ministerie van de Vlaamse gemeenschap en de milieuparastatalen inzake de oprichting en de organisatie van de milieudatabank). Milieuinformatie wordt in dit project in brede zin beschouwd en omvat dossieropvolgingssystemen (bv. milieuvergunningen, heffingen, subsidiëringmaatregelen, beheersovereenkomsten natuur/landbouw, bodemsanering, etc.), milieugegevens sensu stricto en gegevens nodig om voorgaande data optimaal te gebruiken.

De opbouw van het MMIS gebeurt gefaseerd:

1. Vooronderzoek met inventaris van bestaande databanken, opvolgingssystemen e.d. om ontbrekende gegevensbanken, mogelijke samenwerkingsverbanden, enz. te duiden
2. Het operationaliseren van een extranet (computernetwerk tussen de betrokken partners): in eerste instantie rechtsreeks betrokken milieuintanties op regionaal niveau (AMINAL, VMM, VLM, OVAM, IN en IBW); in een latere fase wordt het extranet uitgebreid met andere overheidsinstanties of betrokkenen (andere administraties, VITO, Aquafin, provincies en gemeenten, adviesraden e.a.)
3. Opbouw van gemeenschappelijke referentiebestanden en optimaliseren (kwaliteitscontrole, efficiënte databankstructuur, implementatieplanning, ...) van bestaande databanken
4. Stapsgewijze uitbouwen van een informatiesysteem door milieu-informatielagen met elkaar te combineren (bv. door de geocomponent of specifieke sleutelvelden)
5. Beschikbaar stellen milieu-informatie langs een 'milieuportaal' d.m.v. internettoepassingen met specifieke zoekapplicaties, integratietechnieken, etc.

In de periode van maart tot eind 2000 worden de volgende stappen gerealiseerd:

Het vooronderzoek resulteerde in een prioriteitenlijst en wordt in de loop van november 2000 gepubliceerd; de specifieke behoeften zijn als volgt te groeperen:

- a. Optimaliseren van de toepassingen binnen de MMIS-partners
- b. Uitwerken van 'client-server'-toepassingen (invoer/uitvoer van data) en informatiesystemen waarbij meerdere partners betrokken zijn: meetnetten (zoals waterbodembank, waterkwaliteit van waterlopen, grondwatermeetnet)
- c. Beschikbaar stellen van bestaande milieu-informatie naar alle partners
- d. Opzetten van nieuwe databanken: bv. zoekmachines voor beleidsnota's, decreten, besluiten, voorbereidende documenten, geïntegreerde natuurdatabank
- e. Nood aan geïntegreerde informatiesystemen zoals de Databank Ondergrond Vlaanderen, geïntegreerde waterloopmeetnetten, indicatoren-databanken, tijdsreeksen,...

Een extranet tussen de partners is een essentieel hulpmiddel om deze behoeften en het MMIS te realiseren. Sinds oktober 2000 is dit extranet operationeel tussen de MMIS partners en werd de GMO-databank (dossieropvolging van het milieubeleidsplan) als eerste client/server-toepassing operationeel gemaakt. Andere gemeenschappelijk toepassingen die langs dit

extranet eind 2000 beschikbaar gesteld worden zijn: het opvolgingssysteem voor beheersovereenkomsten landbouw/natuur, de waterbodemdatabank, GIRAF (efficiënt beschikbaar stellen van GIS-bestanden), de visserijdatabank en centrale adressenbestanden (CRAB).

Daarnaast werden eerste stappen gezet naar integratie van milieugegevens d.m.v. de geo-component. Zo werden de waterloopgegevens (waterkwaliteitsmeetnet, debietmetingen en visdatabank) gezamenlijk bevroegbaar gemaakt door ze op een kaart (inzoombaar) weer te geven via internet.

De activiteiten die in 2001 uitgevoerd zullen worden zijn:

- realisatie van een centraal bedrijvenbestand (CBB) tussen alle partners en de aanzet naar een centraal 'activiteitenbestand'. Deze twee databanken zijn essentieel voor een geïntegreerde vergunningendatabank en een efficiënte inspectie, dossieropvolging m.b.t. de milieueffingen, etc.;
- Het vergunningenbeleid is een pijler van het milieubeleid en in 2001 zal gestart worden met de realisatie van een centrale vergunningendatabank (koepel);
- Uitbouw van een geïntegreerde Natuurdatabank;
- Functioneel maken van diverse geoloketten met geïntegreerde data, bv. kadasterpercelen gekoppeld aan ruimtelijke bestemmingen, beschermingen,...);
- Uitbouw van een beleidsdocumentendatabank (juridische documenten, adviesdocumenten, Europese verplichtingen,...);
- Operationaliseren van diverse andere client/server-toepassingen (waarbij verschillende partners betrokken zijn) voor dossieropvolgingen (bv. GNOP-databank en subsidiëringdossiers, aankoopdossier natuurgebieden,...), meetnetten en andere databanken
- Het operationeel maken van een Centrale Coördinerende Cel voor het MMIS. Een dergelijke cel onderhoudt het extranet, beheert de centrale databanken en referentiebestanden
- Het uitbreiden van het extranet met andere partners: VITO, Aquafin, provincies, anderen;
- Het opstarten van een structuur voor een geïntegreerd milieuportaal via internet (en extranet) waarin de beschikbare milieugegevens combineerbaar opgevraagd kunnen worden;
- Herzien van de wetgeving inzake de opbouw en beschikbaarheid van de milieudatabank (het MMIS).

3. Werking van administraties en VOI's, Beheer en toezicht op VMH en dochtermaatschappijen

Goed functionerende overheidsinstellingen vormen een essentieel onderdeel van een democratische rechtsstaat. De beleidsnota benadrukt dit en neemt zich voor aandacht te besteden aan de werking van de overheidsdiensten via een breed opgezet strategisch project. In deze fase van het project concentreren we de aandacht op de optimalisering van de diensten in de milieusector, met AMINAL, de pararegionales OVAM en VMM (type A), en VLM (type B), de wetenschappelijke instituten IBW en IN, de holding VMH en belangrijkste dochters AQUAFIN en INDAVER en de Vlaamse Maatschappij voor Watervoorziening VMW.

Volgende initiatieven zijn genomen :

1. Integratie en dynamisering van AMINAL, OVAM, VLM en VMM, door actualisatie van de vroeger uitgevoerde audits. Een consultant is sinds juni 2000 aan het werk om de informatie over de processen en middelen van de organisaties op gelijke noemer te brengen. Met deze informatie wordt gezocht naar meer efficiënte organisatievormen waarin de taken in meer homogene pakketten worden toegewezen. Aansluitend gaan we ook na hoe tot een optimale integratie van IBW en IN te komen. De meeste afdelingen van AMINAL, OVAM, VLM en VMM werden in het voorjaar van 2000 bezocht door de kabinetschef en door de consultant om de vroeger uitgevoerde audits te bespreken en om verbeteringsvoorstellen te vernemen. De bekomen informatie wordt verwerkt en aangevuld door de consultant.

Bij de uitwerking van het project worden volgende grote stappen onderscheiden:

	<u>periode</u>
- Analyse van de bestaande situatie, mede op basis van de bestaande auditrapporten	aug. – okt. 2000
- Inventarisatie van de voornaamste knelpunten	aug. – okt. 2000
- Activiteitsanalyse (fase 1)	aug. – okt. 2000
- Actualisering van de strategische plannen, afgestemd op de beleidsnota	eind sept. 2000
- Activiteitsanalyse (fase 2)	okt.- nov. 2000
- Verslag met tussentijdse bevindingen (toestandsevaluatie, knelpunten en geïnventariseerde verbeteringsvoorstellen)	15 dec. 2000
- Uitwerken van principes ivm homogene en efficiënte taakverdeling en ivm coördinatiemechanismen	eind jan. 2001
- Opmaken blauwdruk homogene bevoegdheidspakketten, geïntegreerde structuur en afstemmingsmechanismen	15 mrt. 2001
- Uitvoeringsplan voor de blauwdruk	eind mrt. 2001

2. Hernegotiatie van de beheersovereenkomst met AQUAFIN

Op 30 juni 2000 besliste de Vlaamse Regering:

1. met toepassing van artikel 52 van de overeenkomst Vlaams Gewest – NV Aquafin, zoals goedgekeurd door de Vlaamse Regering op 30.09.1993, de vooropzeg van de overeenkomst aan de NV Aquafin te betekenen.
Dit gebeurde bij brief dd. 14.07.2000.
2. de Minister van Leefmilieu te gelasten de Commissie Leefmilieu van het Vlaams Parlement te vatten met de bespreking van de krachtlijnen van de nota, opgemaakt door de minister.
De besprekingen in de Commissie Leefmilieu hebben plaats in oktober-november 2000.
3. De Minister van Leefmilieu te gelasten een onderhandelingsteam samen te stellen dat namens de Vlaamse Regering de hernegotiatie van de beheersovereenkomst met de NV Aquafin zal voeren en de resultaten van deze werkzaamheden ter goedkeuring aan de Vlaamse Regering voor te leggen.
De onderhandelingen zullen aanvatten na de afsluiting van de besprekingen in de Commissie Leefmilieu.

3. Ontwikkeling van de reguleringscapaciteit in de milieusector.

Een studieopdracht is uitgeschreven en toegekend aan prof. Jos Dumortier, KUL met aanvang op 1/10/2000 en einddatum 30/6/2001. De studie heeft drie opdrachten te vervullen : 1) een omvattende schets opmaken van de vereiste algemene reguleringscapaciteit in Vlaanderen ; 2) een doordachte blauwdruk uittekenen van de noodzakelijke reguleringscapaciteit in Vlaanderen in de nutssectoren, toegespitst op de milieusector breed gezien (inclusief bv. de waterdistributie) ; 3) een concreet werkplan opmaken van samenstelling van de reguleringscapaciteit vanuit de bestaande embryonale vormen, en van verdere uitbouw op een horizon van vijf jaar van deze capaciteit.

4. Bevraging van de opdracht van VMH.

De nieuwe regeringscommissaris van de VMH (in functie sinds 16 mei 2000) zal een evaluatierapport opmaken tegen begin 2001. Dit onderwerp wordt hierna meer uitvoerig toegelicht.

3.1. Vlaamse Milieuholding VMH

De VMH werd opgericht op 18 januari 1990 als 100% dochter van de GIMV, en bij decreet van 13 juli 1994 omgevormd tot een aparte holding met het Vlaamse Gewest als rechtstreekse en praktisch enige aandeelhouder.

Het afvalstoffendecreet (20 april 1994) duidt de VMH aan als één van de instrumenten van de Vlaamse Regering, met het door sommige actoren gewraakte art. 43 §2 dat de VMH eenverregaand initiatiefrecht toekent om OVAM, provincies, intercommunales, gemeenten en privé-bedrijven te betrekken in projecten voor de verwijdering of nuttige toepassing van afvalstoffen.

De VMH moet zich toeleggen « op investeringen in milieuprojecten en op participaties in nutsbedrijven in de milieusector, met inbegrip van drinkwatervoorziening, dit zowel in binnen- als buitenland ».

De VMH werkt op twee sporen : holdingfunctie en verstrekker van risicokapitaal. Vooral de holdingfunctie is belangrijk met Aquafin en Indaver-VLAR, en vormt nu een geconsolideerd balanstotaal van ca. 50 miljard BEF t.a.v. een ingebracht vermogen van 4 miljard BEF vanwege de Vlaamse overheid (via het MINA-fonds). De VMH keert jaarlijks een dividend van 220 miljoen BEF uit aan het MINA-fonds, of een rendement van 5,5%. Zolang de regulering van de VMH en haar dochters weinig prestatie-gestuurd is, kan men de betekenis van deze dividenden moeilijk inschatten.

De controle van de minister op de VMH gebeurt via de regeringscommissaris. In mei 2000 werd de vorige ontslagnemende commissaris vervangen. Dit nieuwe toezicht heeft reeds geleid tot de verbreking van een beslissing van de VMH - Raad van Bestuur inzake een herkapitalisatie van een virtueel bankroet bedrijf.

De strategie ten aanzien van de VMH werd in mei 2000 ook vastgelegd in de volgende punten :

1. Voor een Minister van Leefmilieu is de bestaansreden van de VMH meer milieuresultaten te kunnen realiseren tegen de laagste (en transparante) kostprijs. De milieu-finaliteit van de VMH is van cruciaal belang, en moet worden verhoogd en bewaakt. De milieu-

finaliteit laten uithollen door economische doelstellingen mag niet aan de orde komen.

2. De VMH is als holding vooral interessant voor de overheid en voor privé-ondernemingen vanwege haar meerderheidsparticipaties in Aquafin en Indaver. Vandaar dat eerst werk wordt gemaakt van het op een nieuw spoor zetten van deze twee grote dochters met prioriteit voor het Aquafin dossier omdat hier de grootste knelpunten en opportuniteiten aanwezig zijn.
Voor Indaver is momenteel de eerste verkenning aan de gang. Er is wel beslist bij de eerste herziening van VLAREA het art. 43 §2 te schrappen.
3. De op 5 mei 2000 benoemde regeringscommissaris krijgt als opdracht van nabij de werking en prestaties van de VMH te volgen en hierover een verslag op te maken tegen 31.12.2000. Op basis van dit verslag zullen verdere opties worden genomen m.b.t. de werking van de holding.
4. Monopolievorming in (segmenten van) de milieusector is een reële bedreiging. Voor de eindgebruikers kan monopolievorming zeer nadelig blijken als er geen sterke overheidsregulering tegenover staat. De noodzakelijke capaciteit inzake overheidsregulering is vandaag in Vlaanderen afwezig of beperkt in slagkracht en impact. Dit vraagstuk moet vooraf degelijk worden opgelost, voor herstructurering of verdere privatisering kan plaatsvinden.

4. Regelgeving meer doeltreffend en doelmatig maken

Ten aanzien van het meer doeltreffend en doelmatig maken van de regelgeving stellen zich een aantal structurele problemen:

1. Binnen de milieuadministraties en milieu-VO's is er geen aparte dienst die een algemeen milieuwetgevingsbeleid als kerntaak heeft. Dit maakt dat werken aan regelgeving veelal moet gecombineerd worden met andere taken, die meer tot de kerntaken van de instellingen behoren.
2. Een aantal aspecten van de milieuwetgeving (bv. handhaving, heffing) wordt best niet sectorspecifiek geregeld, wat een relatief nieuwe benadering is waarop de organisatiestructuur niet is aangepast.
3. Bij het begin van de legislatuur was er een aanzienlijke achterstand voor wat betreft de omzetting van het Europees milieurecht. De inhaaloperatie die hiervoor werd opgezet, vergt heel wat van de beschikbare capaciteit.

De beleidsnota opteerde ervoor om - naast ambtenaren - ook externe deskundigen bij de regelgevingsprojecten te betrekken. Tegen het einde van het jaar zullen een reeks overheidsopdrachten uitbesteed zijn om deze deskundigen contractueel te engageren.

Volgende regelgevingsprojecten zijn opgestart:

1. Hinderlijke activiteiten en inrichtingen: opstellen van een voorontwerp decreet, met inbegrip van een decretale basis voor een systeem van integrale voorwaarden
2. Nieuw decreet handhaving milieurecht (milieuhygiëne, milieubeheer), luik administratiefrechtelijke bepalingen
3. Integraal Waterbeleid: meewerken aan het opstellen van een decreet
4. Nieuw decreet handhaving milieurecht (milieuhygiëne, milieubeheer), luik strafrechtelijke bepalingen
5. Studie organisatie handhaving + voorstel voor een betere organisatie
6. Inventaris huidige milieubevoegdheden van gemeenten en huidige taken ter zake: 'juridische studie'
7. Integratie decretale basis heffingsregelingen afvalwater, grondwater, afval, mest
8. Harmonisatie / integratie van besluitvormingsprocedures erkenningen deskundigen / labo's: voorontwerp decreet en ontwerp uitvoeringsbesluit
9. Meet- en registratieverplichtingen en informatieplichten: opstellen van een ontwerp uitvoeringsbesluit dat de bestaande uitvoeringsbesluiten op dit punt wijzigt
10. Integratie milieubeheersrecht in een nieuw decreet

Voor deze projecten werden projectteams opgericht waarin ambtenaren zetelen van alle betrokken onderdelen van de administratie.

Enkele regelgevingsprojecten staan al veel verder. Zo werken we momenteel aan een Voorontwerp van decreet tot aanvulling van het decreet van 5 april 1995 houdende algemene bepalingen inzake milieubeleid met een titel betreffende milieueffect- en veiligheidsrapportage. Een ontwerp zal begin 2001 ter zake aan het Vlaams parlement worden voorgelegd.

Ook het kerndeel van een voorontwerp van decreet integraal waterbeleid is al ver gevorderd.

Daarnaast wordt gewerkt aan amendementen op de bepalingen in het Decreet van 18 mei 1999 betreffende de openbaarheid van bestuur die betrekking hebben op milieu-informatie. Enkele van de kernbepalingen van dit decreet blijken zeer moeilijk toepasbaar te zijn. Bovendien moet dit decreet worden aangepast aan het internationaalrechtelijk kader (o.a. het Verdrag van Aarhus en een op komst zijnde wijziging van de Europese richtlijn ter zake).

Begin dit jaar werd op administratief niveau een Technisch Overlegorgaan opgericht voor de interpretatie en verbetering van alle uitvoeringsreglementering die betrekking heeft op puntbronnen van verontreiniging. Hierin zetelen niet alleen vertegenwoordigers van de gewestelijke diensten die bevoegd zijn voor het leefmilieu maar ook van andere betrokken gewestelijke diensten en van de lokale besturen. Voor alle concrete knelpunten in de uitvoeringsreglementering die worden vastgesteld, wordt bepaald met welke prioriteit zij moeten worden weggewerkt en welke oplossing er kan worden uitgewerkt.

M.b.t. het handhavingsbeleid werd binnen de schoot van de Commissie Vervolgingsbeleid in overleg met vertegenwoordigers van het college van procureurs-generaal een '*prioriteitennota vervolgingsbeleid milieurecht*' uitgewerkt en definitief goedgekeurd. De nota bevat een reeks afspraken tussen politieke verantwoordelijken, administratie en parketten. De nota werd vervolgens langs hiërarchische weg verspreid.

Alle omzettingdossiers van het Europees milieurecht (richtlijnen), inbreukdossiers en vragen om informatie van de EU-commissie werden begin dit jaar ingedeeld in 7 clusters. Het betreft meer bepaald: MER en VR, milieuvergunningen, nitraat, afval, lucht, natuur en water. Voor elk van deze clusters werd een werkgroep samengesteld die bestaat uit juristen, ambtenaren van de functioneel bevoegde diensten en kabinetsmedewerkers. De werkgroep is verantwoordelijk is voor het uitwerken van oplossingen om de problemen weg te werken.

4.1. Relatie milieuplanning - beleidsnota's en -brieven

In 1995 werden de eerste titels van het Decreet Algemene Bepalingen Milieubeleid goedgekeurd. Deze titels bevatten o.a. een systeem van milieuplanning dat uiteenvalt in drie delen:

- 1 Milieu- en natuurrapport (staat van het leefmilieu);
- 2 Milieubeleidsplan (vijfjaarlijkse strategische planning);
- 3 Milieujaarprogramma (uitvoering milieubeleidsplan, gekoppeld aan begroting).

De planning kan bestaan op drie niveaus: gewest, provincie en gemeente.

De voorbereidingen zijn gestart voor de opmaak van het volgende milieubeleidsplan, dat zal handelen over de 100 % van de voor het leefmilieu te besteden middelen i.p.v. de huidige 3 %. In overleg met het Vlaams Parlement zal gezorgd worden voor een goede afstemming tussen het milieubeleidsplan, de milieujaarprogramma's en de jaarlijkse beleidsbrieven.

5. Onderzoek en ontwikkeling

Over milieu- en natuurvraagstukken lopen veel onderzoeksprojecten uitbesteed aan universiteiten en andere kenniscentra. De twee wetenschappelijke instellingen Instituut voor Natuurbehoud en Instituut voor Bosbouw en Wildbeheer voeren een wetenschappelijk programma uit, met daarnaast specifieke opdrachtstudies.

Door het veelvoud van studies, opdrachtgevers, rapporteringsstructuren, e.a. is het moeilijk het bos door de bomen te zien. Daarom is een strategisch project opgestart met als doelstellingen de operationaliteit van de wetenschappelijke kennis t.b.v. het natuur- en milieubeleid te waarborgen door

- Planmatige aanpak, waarbij (a) de toekomstige hoofdlijnen van het noodzakelijke O&O worden bepaald in relatie tot het geformuleerde beleid, waar mogelijk aansluitend op het conceptuele DPSI-R²-model en waarbij (b) jaarlijks één programma wordt opgesteld, ingebed in de geldende beleidslijnen, waarin de programma's en de individuele projecten qua timing, financiering, prioritering en inhoud op elkaar zijn afgestemd.
- Verbetering van de coördinatie en de procedurele aspecten (zowel op programmatorisch als op het uitvoeringsniveau), waarbij de wijze van afstemming en de samenwerking tussen de administraties, VOI's en wetenschappelijke instituten op het vlak van O&O wordt geregeld.
- Verhoging van de bruikbaarheid en beschikbaarheid van de resultaten van het O&O. (a) In elke fase van het proces (ook bij uitvoering) moet bewaakt worden dat het onderzoek aansluit op de geformuleerde noden (=bruikbaarheid). (b) De gegenereerde informatie moet op een systematische wijze geraadpleegd kunnen worden door alle betrokkenen (=beschikbaarheid).

Deze langetermijndoelstellingen worden verder gedetailleerd en van een timing voorzien d.m.v. de diverse deelprojecten hierna kort beschreven.

1. Hoofdlijnen

O.m. binnen het kader van het op te stellen Milieubeleidsplan 2002-2006 wordt gewerkt aan het formuleren van de hoofdlijnen van het O&O op lange en middellange termijn. Belangrijke elementen hierbij zijn het opstellen van een visie voor O&O, het opstarten van prioritaire impulsprogramma's en het oprichten van structuren voor overleg en coördinatie.

2. Programmatie

Binnen het kader van een vernieuwde TWOL wordt gewerkt aan een sluitende jaarlijkse programmatie, zonder dringende vragen uit het veld uit te sluiten. Deze programmatie gaat vergezeld van ex post en ex ante evaluaties, sluit aan bij de geformuleerde visie en maakt de koppeling met de begroting.

3. Databeheer

M.b.v. de gepaste informatica-ondersteuning (databank onderzoek) worden geplande, lopende en afgeronde onderzoeken systematisch opgevolgd. De databank zal o.m. financiële en gedetailleerde inhoudelijke informatie bevatten alsook informatie over de betrokkenen bij de diverse onderzoeken. Om het systeem blijvend te kunnen benutten moet ook gewerkt worden aan een structuur voor de decentrale invoer en het beheer van de gegevens.

4. Leemten

Vanuit het proces van de milieurapportering en de milieubeleidsplanning wordt gewerkt aan het opvolgen en signaleren van « leemten in de kennis m.b.t. natuur en milieu ». Deze informatie wordt aangevuld met de signalen uit het « veld », d.w.z. van diegenen die met de uitvoering van het beleid bezig zijn. Telkens wordt een algemene (over de thema's heen) en

² DPSI-R is het causale model van milieuverstoring met D=Driving Forces, P=Pressure, S=State, I=Impact, R=Response.

een specifieke (binnen de thema's) invalshoek gehanteerd.

5. Externen

Er wordt gewerkt aan de afstemming van de inhoud van de hoofdlijnen en programma's voor O&O met federale en internationale initiatieven. Dit kan uitgebreid worden met initiatieven van andere administraties. Anderzijds wordt ook nagegaan hoe beter kan ingespeeld worden op de mogelijkheden die in een andere context ontstaan (bv. internationale programma's)

6. Wetenschappelijke instellingen

Er wordt gewerkt aan de afstemming van de werkprogramma's van de instituten (IN/IBW) met de hoofdlijnen van het O&O in het algemeen en het TWOL-programma in het bijzonder. Er zal ook nagegaan worden hoe een betere afstemming met andere wetenschappelijke instellingen (VITO/VIB/...) gerealiseerd kan worden.

1. Beschikbaar maken van resultaten voor derden.

Er wordt gewerkt aan de ontsluiting (van de resultaten) van het O&O ; niet alleen intern worden de mogelijkheden onderzocht (intranet, rapportering), maar ook extern (internet, speurgidsen, publicatiereeksen, workshops

6. Verduurzaming van het gemeentelijk en provinciaal milieubeleid

De overtuiging dat de lokale besturen een cruciale rol spelen in het milieubeleid wint veld. Als het gewestelijk beleid rond afvalverwerking en afvalwaterzuivering niet op het lokale niveau wordt aangevuld door sensibilisatieacties rond de voorkoming van afval of grotere investeringen in rioleringen, dan faalt het beleid.

Om gemeenten ertoe te stimuleren hun milieuverantwoordelijkheden op te nemen, wordt sinds 1992 met het instrument convenant gewerkt. Het is een vrijwillige overeenkomst tussen de Vlaamse overheid en de lokale overheden (provincies en gemeenten): deze laatste kunnen rekenen op Vlaamse subsidies als ze een aantal milieutaken uitvoeren. De convenanten zijn in de loop van de jaren steeds meer in het teken van duurzaamheid komen te staan. Zo is de optie 'duurzaam beleid' meer centraal komen te staan bij de verlengde milieuconvenanten 2000-2001.

Het instrument convenant wordt globaal genomen door de verschillende betrokkenen positief geëvalueerd. Toch was er ook kritiek: gemeenten kloegen over overbetutteling, de Vlaamse administratie over de enorme papierberg die ze jaarlijks te verwerken kreeg.

Een evaluatie van de convenanten is dan ook aan de gang. Op basis van deze evaluatie zal in 2001 een nieuwe samenwerkingsakkoord tussen het gewest en de lokale overheden worden voorbereid dat vanaf 2002 van start zal gaan. Bij de uitwerking van dit initiatief kunnen 3 wegen worden ingeslagen. Een eerste weg leidt naar een voortzetting van het huidige beleid, waarbij het convenant behouden blijft, mits een actualisatie, een nog sterkere nadruk op duurzaamheid en een aantal kleine aanpassingen om aan de belangrijkste kritieken tegemoet te komen. Een tweede optie is deze waarbij het convenant wel nog als instrument gehanteerd wordt, zij het dat de kaarten ervan grondig door mekaar zullen worden geschud, het instrument voor een stuk een andere invulling zal krijgen en er op zijn minst sprake zal zijn van een aantal fundamentele accentverschuivingen. Ten slotte is er het derde scenario. Hierin wordt uitgegaan van een heel nieuw beleid. De principes die samenhangen met duurzame ontwikkeling (zoals integratie, participatie, het voorkomingsbeginsel, ...) worden de uitgangspunten van een vernieuwde samenwerking met de lokale overheden.

Duidelijk is dat alle wegen leiden naar een lokaal beleid dat meer op duurzaamheid gericht is. Een ambitieus en tegelijk realistisch scenario zal worden uitgewerkt.

In uitvoering van de beleidsnota wordt binnenkort het strategisch project ‘duurzaam lokaal beleid’ opgestart. Dit project heeft als doelstelling de beleidslijnen die hieromtrent werden uitgetekend voor de periode 2000-2004 in praktijk om te zetten. Door een evenwichtige mix van regelgeving, economische instrumenten en informatie, zullen de gemeenten en provincies verder vertrouwd worden gemaakt met de beginselen van duurzame ontwikkeling. De klemtoon zal liggen op het opstarten van een proces van inhoudelijke en democratische vernieuwing: er zal worden gewerkt aan een draagvlakverbreding van het lokale milieubeleid en aan integratie tussen verschillende beleidsdomeinen, zoals milieu, huisvesting, ruimtelijke ordening, mobiliteit. Interne integratie van het milieubeleid is uiteraard een eerste stap.

Bij het uitwerken van het toekomstig duurzaam beleid is het niet de bedoeling dat de Vlaamse overheid alle touwtjes in handen houdt: er moeten partnerschappen ontstaan tussen alle betrokken die op voet van gelijkheid aan de dialoog en het beleid moeten deelnemen. Er komt bijvoorbeeld een aanspreekpunt voor gemeenten en provincies die met vragen zitten.

Organisaties die werken rond de ondersteuning van duurzame ontwikkeling op lokaal vlak, zullen worden ondersteund.

Ook zal in 2001 de oprichting van een ‘steunpunt duurzame ontwikkeling’ worden onderzocht.

Het is duidelijk dat het nieuwe samenwerkingsakkoord dat met de lokale overheden zal worden gesloten (als opvolger van het huidige convenant), perfect zal aansluiten bij deze initiatieven en dus ook past in de uitvoering van de beleidsnota.

Een aandachtspunt dat apart kan worden vermeld, heeft te maken met de versterking van het milieubeleidskader. Als we van de lokale overheden een actieve medewerking verlangen en er bovendien rekening mee houden dat ze de voorbije tien jaar steeds meer milieutaken kregen, dan zal er voortaan ook meer aandacht moeten gaan naar het kader waarbinnen dit beleid wordt gevoerd. ‘Vereenvoudiging’ en ‘doorzichtigheid’ zullen hier de sleutelwoorden zijn. In elk geval zullen de lokale overheden worden aangemoedigd planmatig te werken: lokale milieubeleidsplanning zal als volwaardig beleidsinstrument worden gepromoot. Er zal de gemeenten en provincies ook een volledig en vlot toegankelijk overzicht worden aangeboden van het actuele juridische kader waarbinnen zich het lokale milieubeleid afspeelt.

Hoewel duurzame ontwikkeling niet vanuit milieuhoek alléén kan worden waargemaakt, kan het Vlaams milieubeleid hiertoe toch al een aantal belangrijke aanzetten geven. Een goede samenwerking met gemeenten en provincies vormt hier een cruciaal onderdeel van.

7. Waterbeheer

Midden 2000 heeft de EU een definitieve beslissing genomen over de kaderrichtlijn water. Deze richtlijn wordt determinerend voor alle facetten van het waterbeleid in de komende jaren. De Vlaamse vertegenwoordigers hebben zware inspanningen geleverd om de ontwerp-richtlijn een ambitieuze maar haalbare invulling te geven. De uitvoering van de kaderrichtlijn blijft ook in de toekomst een zware opdracht die nog veel (internationaal) overleg en ingrijpende veranderingen zal vergen.

De richtlijn heeft essentiële elementen aangedragen voor de structurele uitbouw van het integraal waterbeleid: beginselen, planningsniveau's, coördinatiestructuren, overleg...

De definitieve versie van de richtlijn maakt het mogelijk om binnen het projectteam "Integraal waterbeleid" het ontwerp-decreet inzake integraal waterbeheer af te werken. Een bundeling van de bestaande ontwerp-teksten, verwerking van de opmerkingen van de adviesorganen, afgestemd op de verplichtingen van de richtlijn en de nieuwe actuele inzichten op waterbeleid moeten op korte termijn resulteren in een ontwerp "kern-decreet" met de beginselen, de geografische indeling, de organisatie en de planning van het integraal waterbeleid. Voor de afwerking van het ontwerp-decreet wordt beroep gedaan op externe academische ondersteuning. In een tweede fase zal deze juridische ondersteuning leiden tot concrete voorstellen voor een globale herziening en integratie van de versnipperde waterwetgeving. Om ook op het terrein reeds praktijkervaring op te doen, legt men de laatste hand aan de selectie van proefprojecten die voor welafgebakende watersystemen bepaalde beginselen van integraal waterbeleid in de praktijk omzetten.

In de begroting zijn bovendien al financiële middelen vrijgemaakt voor de concrete ondersteuning van de planning en overleg op bekkenniveau.

Bij de EU-commissie werd een reductieprogramma voor de lozing van gevaarlijke stoffen in het water ingediend. Hiermee wordt een jarenoude lacune (richtlijn uit 1976) ingevuld die leidde tot een dubbele veroordeling door het EU Hof van Justitie. Dit programma identificeert de relevante gevaarlijke stoffen, bepaalt daarvoor kwaliteitsdoelstellingen en legt maatregelen vast om deze doelstellingen te realiseren. Vooral de koppeling tussen de kwaliteitsnormen en het vergunningenbeleid verdient de verdere aandacht van de permanente werkgroep die de uitvoering van deze richtlijn blijft opvolgen.

De problematiek van de terugkerende overstromingen wordt op diverse manieren aangepakt. Naast de doorlopende inspanningen inzake kennisopbouw (modelleren) wordt extra geld uitgetrokken voor concrete initiatieven. Hiermee wordt uitvoering gegeven aan de door het Vlaams Parlement op 9 februari 2000 goedgekeurde moties m.b.t. de overstromingsproblematiek en de waterbeheersing.

Een nieuw subsidiebesluit zal een jaarlijks bedrag van 75 miljoen BEF verdelen onder gemeenten die concrete, kleinschalige werken uitvoeren om erosie en afvloeien van regenwater tegen te gaan door vb. aanleg van bermen, dammetjes, grachten,... Dit kan op openbaar domein en mits instemming van de eigenaar, ook op privédomein. Via beheersovereenkomsten worden landbouwers aangespoord om hun velden te beheren met minimale erosie. Ook bij de nieuwe en bestaande ruilverkavelingen wordt onderzocht hoe overmatige afspoeling van regenwater tegen te gaan.

Door deze maatregelen aan de bron wordt het afstromend water vertraagd of opgevangen en wordt het sediment zoveel mogelijk ter plaatse gehouden.

De Polders en Wateringen worden meer stroomafwaarts met sedimentatie en overstromingen geconfronteerd. Zij krijgen door een aanpassing van hun subsidiebesluit, meer middelen om

zich in te schakelen in de vernieuwde en verruimde doelstellingen van het waterbeheer. Zij kunnen daardoor gemakkelijker wachtbekkens en zandvangen aanleggen, of natuurvriendelijke oevers en vispassages bouwen. Zij kunnen initiatieven nemen die aansluiten op de meer brongerichte voorkoming van erosie en afspoeling. De bestrijding van de overstromingen in het Antwerpse heeft extra middelen gekregen. Hierdoor kan men voor het eerst in jaren de Schijnkoker ruimen. De problemen in Merksem worden verder aangepakt door de bouw van een nieuw pompstation aan de Schijnpoort (in uitvoering), ruiming van het verlegde Schijn en een pompstation aan Rode Weel.

Een ontwerpdecreet inzake drinkwater zal tegen eind 2000 als ontwerp klaar zijn. Dit decreet vervangt de verouderde wet van 1933. Naast omzetting van de elementen over kwaliteitsnormen en –controle uit een EU- richtlijn voor drinkwater, bevat het ontwerpdecreet ook instrumenten die het efficiënt beheer van de drinkwatervoorziening en een correcte dienstverlening garanderen en zal zo een oplossing bieden voor praktische problemen met facturering, prijzen, levering van de gratis 15 m³ water, enz. Hierdoor wordt uitvoering gegeven aan de door het Vlaams Parlement op 5 juli 2000 goedgekeurde resolutie betreffende de aanbevelingen inzake milieu uit het jaarverslag 1999 van de Vlaamse Ombudsdienst (afvalwaterheffing en waterverbruik op één factuur). Een tweede aanbeveling van de Ombudsdienst krijgt uitvoering in het programmadecreet gekoppeld aan de begroting 2001 waardoor de databank voor de afvalheffingen van de VMM gekoppeld wordt aan de kruispuntdatabank zodat sociale vrijstellingen van de afvalwaterheffingen op automatische wijze toegekend worden. Het ontwerpdecreet gaat uit van het principe van duurzame watervoorziening en watergebruik en omvat ook het hergebruik van regenwater (tweedecircuitwater) en rationeel watergebruik. Een reguleringsinstantie wordt ingesteld om te waken over de publieke dienstverplichtingen en het economisch functioneren van deze nutssector.

7.1. Optimalisatie RWZI's

De beleidsnota stelt dat het bedrijfsafvalwater afkomstig van prioritaire bedrijven (P-bedrijven) niet langer op openbare RWZI kan worden gezuiverd. RWZI's zijn in de eerste plaats gebouwd om stedelijk afvalwater afkomstig van huishoudens en KMO's te zuiveren.

Voor de nutriëntverwijdering moeten verschillende RWZI's van Aquafin worden gerenoveerd waardoor de oorspronkelijke zuiveringscapaciteit van het station vermindert zodat er geen restcapaciteit meer voor handen is voor het verwerken van industriële afvalwaters. Momenteel zuiveren vele van deze bedrijven gedeeltelijk zelf hun bedrijfsafvalwater. In de praktijk is dit meestal het gemakkelijk afbreekbare gedeelte. Het moeilijk afbreekbare gedeelte wordt naar de RWZI's gestuurd.

Sommige P-bedrijven lozen nog gevaarlijke stoffen die niet op RWZI verwerkbaar zijn. Deze bedrijven dienen zelf voor de zuivering in te staan.

Sommige P-bedrijven nemen een substantieel deel van de zuiveringscapaciteit van het station in terwijl RWZI's in eerste instantie stedelijk afvalwater dienen te zuiveren.

De P-bedrijven moeten op termijn zelf voor de volledige zuivering van hun afvalwater instaan inclusief het moeilijk verwerkbaar gedeelte en met inachtneming van redelijke overgangstermijnen. Daarom dient bij sommige van deze P-bedrijven de lozingsvergunning op riool te worden aangepast in een vergunning op oppervlaktewater.

Waar eventueel zou blijken dat bepaalde afvalwaters van bedrijven qua samenstelling gunstig voor de werking van het RWZI zijn (zg. complementaire afvalwaters) dan kan in nauwe afspraak met de NV Aquafin een regeling voor het bedrijf worden uitgewerkt waarbij het bedrijf zal betalen om verder op RWZI te blijven lozen.

In het kader van het calamiteitenbeheer kan een bedrijf via een noodaansluiting op een RWZI worden aangesloten.

Momenteel bestaan nog grote verschillen tussen de vergunde, effectief geloosde en betaalde vuilvrachten. Een doordacht risicobeheer voor elk bedrijf moet een betere afstemming tussen de vergunde vracht en de effectief geloosde vracht instellen.

Het afgelopen jaar nam de projectgroep “*afkoppeling*” verschillende initiatieven. Aan de betrokken instanties (Aminal afdeling Milieuvergunningen, VMM en Aquafin) werd gevraagd om gezamenlijk een plan van aanpak voor de 40 meest urgente P-bedrijven op te maken met aanpassing van de lozingsvergunningen, maar met resultaten voor alle 40 bedrijven voor het einde van 2003.

De afkoppelingsstrategie moet gebeuren in overleg met het bedrijfsleven. Het dialoogluik vormt een belangrijk onderdeel van het project. Via de organisatie van “*Provinciale Dagen*” zal met het bedrijfsleven in het voorjaar 2001 worden overlegd over het beleidsstandpunt inzake afkoppeling.

Het tweede gedeelte van het project omvat proefprojecten voor gemeenschappelijk zuiveren van industrieel afvalwater door verschillende bedrijven te Geel en te Olen. Indien deze initiatieven voor gemeenschappelijke zuivering van de grond komen, kan een aanpassing van het huidige wetgevende kader noodzakelijk blijken.

7.2. Vereenvoudiging Subsidiëring Gemeenten voor aanleg riolen

Gemeenten kunnen tot 75% subsidie bekomen voor de aanleg van riolen die beantwoorden aan een code van goede praktijk, en ondermeer zorgen voor de scheiding van de afvalwater- en regenwaterafvoer. De code zelf is aan verbetering en aanvulling toe op een aantal punten. De procedure voor het aanvragen en toekennen van subsidies door de gemeenten is ingewikkeld en ondoorzichtig. Eind 2000 wordt een aangepast Rio-besluit uitgewerkt, waarbij de procedure voor de gemeenten sterk vereenvoudigd wordt. Tevens wordt de achterstand inzake uitbetaling van subsidies toegekend in het verleden, versneld weggewerkt.

7.3. Steunpunt Duurzaam Water

Het gescheiden inzamelen van afvalwater en regenwater op privé-domein is een belangrijk onderdeel van het toekomstgericht waterzuiveringsbeleid. Door zoveel mogelijk het regenwater op te vangen en ter plaatse te houden kan het gevaar voor overstromingen worden beperkt.

Het regenwater kan worden opgevangen in een regenwatertank, via infiltratievijvers in de tuin, via aanleg van groendaken, gebruik van waterdoorlaatbare klinkers enz.... Het opgevangen regenwater is bruikbaar voor toiletspoeling, besproeien van de tuin, wassen van de wagen, de wasmachine enz. Zo wordt een aanzet gegeven om op een duurzame manier het water te gebruiken.

De kleinschalige - en decentrale waterzuiveringssystemen situeren zich vooral in het buitengebied omdat daar de kosten voor aansluiting op riool hoog zijn, gezien de verspreide bebouwing. Informatie betreffende de mogelijkheden, de bestaande wetgeving en verplichtingen hieromtrent dient duidelijk naar de burger te worden gecommuniceerd. Wanneer is de burger wettelijk verplicht om zijn afvalwater te zuiveren, hoe dient men de vrijstelling op afvalwaterheffing (in geval men zelf zijn afvalwater zuivert) te bekomen, wat is het verschil tussen IBA's en rietvelden, zijn er subsidiemogelijkheden door de overheid of door de lokale besturen e.d.?

De oprichting van een kennisnetwerk onder de vorm van een “*Steunpunt Duurzaam Water*” moet hieraan tegemoet komen.

De VMM zal voor dit project de komende jaren één personeelslid uit het bestaande personeelskader ter beschikking stellen.

Het steunpunt wil de bestaande know-how en werking van de “*vzw Dialoog*” en de VVSG continueren.

Het steunpunt “Duurzaam Water” zal aansluiten bij de duurzame werking van steden en gemeenten en bij het “*Steunpunt en Informatiecentrum voor Immissie en Afvalpreventie*” (STIP).

7.4. Controle op IBA's en vrijstelling van afvalwaterheffing

Burgers die zelf hun afvalwater zuiveren moeten dit ieder jaar volgens een loodzware procedure aanvragen. Vanaf 2001 volstaat een attest dat 5 jaar geldig is en zal de vrijstelling automatisch gebeuren. Alle zelfzuiveraars die aan de huidige kwaliteitsnormen voldoen krijgen vrijstelling, onafhankelijk van waar ze wonen.

Een sluitende controle op de goede prestaties van de zelfzuiveraars is vanuit ecologisch oogpunt noodzakelijk. Om de kwaliteit van de individuele zuiveringsinstallaties te garanderen wordt op een viertal fronten gewerkt:

1. Via certificering conform de Europese normen.
2. Het invoeren van “erkende aannemers voor IBA's”.
3. De opmaak van een raamcontract met ingebouwde garanties tussen de koper en de verkoper.
4. De VMM zal instaan voor de controles van het effluent.

Voor de opvolging en uitwerking van de hierboven beschreven acties wordt met de betrokken partijen (VMM, Aminal afd. Water en de Federatie voor IBA-producenten) overleg gepleegd.

7.5. Waterzuivering

De collectering en zuivering van afvalwater slorpt in Vlaanderen meer dan de helft van het milieubudget op. Het MINA-fonds werd in hoofdzaak opgericht om de financiering van de waterzuiveringsinvesteringen en –exploitatie te realiseren. Voor de bovengemeentelijke infrastructuur werd Aquafin opgericht. Sinds de oprichting ervan in 1990 staat Aquafin ter

discussie, wegens een tekort aan transparantie, de grootschalige aanpak en de juridisch-financiële regelingen.

Het Vlaams Parlement heeft herhaaldelijk het debat inzake Aquafin georganiseerd en aan de opeenvolgende ministers van Leefmilieu gevraagd tot een meer efficiënte en doeltreffende aanpak te komen. Na 10 jaar werking van Aquafin maken we de balans op grond van zo volledig en evenwichtig mogelijke informatie.

Om het Aquafin dossier op een nieuw spoor te zetten, is het enerzijds noodzakelijk enkele verregaande beleidsmaatregelen te nemen, maar anderzijds bestaan er geen voldoende redenen om vandaag het contract met Aquafin eenzijdig te verbreken of andere geldverslindende ingrepen te ondernemen. We zien ook geen heil in het verder ver-administreren van Aquafin of van bepaalde taken in de waterzuivering, noch in het opbreken van het monopolie op korte termijn, noch in het veranderen van de aandeelhoudersstructuur. Deze laatste twee punten kunnen anders worden gezien na evaluatie van de effecten van de hier voorgestelde maatregelen (bv. per einde 2003). Wel moet Aquafin worden aangestuurd om zelf meer aandacht te betonen voor de decentrale en kleinschalige oplossingen, en moet de plaats worden gecreëerd om andere initiatiefnemers op dit vlak meer ruimte te verschaffen.

De belangrijkste geplande beleidsmaatregelen zijn in volgend overzicht samengevat :

Beleidsmaatregel	Wie en wanneer
1. Vernieuwing van het topmanagement Aquafin.	Beslissing genomen in overleg met betrokkene en uitgevoerd in mei 2000
2. Hernegociatie van de Aquafin-overeenkomst, om te komen tot een sluitende resultaatsverbintenis.	Minister, bijgestaan door deskundigen ; start onmiddellijk na het parlementair debat.
3. Herschikking van de pakketten bevoegdheden en verantwoordelijkheden	Minister, parallel met de hernegociatie en de integratie en dynamisering van de milieu-administratie en VOI's
4. Uitwerken van een nieuw stelsel van aansporingen voor de actoren in de sector	Minister, parallel met de hernegociatie en de integratie en dynamisering van de milieu-administratie en VOI's
5. Herschikking van de heffingen in de watersector, met integratie van de grondwater, watergebruiks en afvalwaterheffing, en meer verantwoorde kostendekking en aansporingen	Vlaamse overheidsdiensten, met inbegrip van de publieke water-distributiemaatschappijen
6. Versterking van het toezicht op de actoren in de sector, vooral op Aquafin, maar vanuit een moderne reguleringsvisie	Opdracht voor de haalbaarheidsstudie van een doeltreffend reguleringsorgaan voor de nutsactiviteiten in de milieu-sector is uitgeschreven.

De discussie over de krachtlijnen van onze aanpak van de waterzuivering wordt gevoerd in het Vlaams Parlement in oktober 2000. Onmiddellijk aansluitend hierop zal werk worden gemaakt van :

- De hernegotiatie van het Aquafin contract
- De uitwerking van nieuwe vormen van resultaatsgerichte aansporingen
- De hertekening van de bevoegdheidspakketten en de toewijzing aan de meest geschikte instelling.

Op geregelde tijden wordt verslag uitgebracht aan het parlement over de geboekte vooruitgang.

Vlaanderen beantwoordt nog steeds niet aan de Europese richtlijn stedelijk afvalwater die oplegt dat tegen 1998 alle agglomeraties groter dan 10000 IE over een biologische en nutriënten zuivering beschikken, en tegen 2005 de gebieden van meer dan 2000 IE een biologische zuivering hebben. Indien alle geplande werkzaamheden worden uitgevoerd kan Vlaanderen aan de beide doelstellingen voldoen in het jaar 2005. Dit vereist een voortgezette invsteringsinspanning. Voor 2001 voorzien we meer dan 8,3 miljard BEF investeringen door Aquafin en 2,7 miljard BEF subsidiekredieten voor gemeentelijke rioleringen. Daarbovenop komen nog ca. 9,5 miljard BEF aan financierings- en exploitatiekosten van de bestaande bovengemeentelijke infrastructuur.

8. Luchtverontreiniging

In de zomer 2000 werden twee concrete maatregelen genomen ter bestrijding van verzuring en vorming van troposferisch ozon. Het gaat om damprecuperatie bij benzinestations en de aanpassing van de emissiegrenswaarden voor petroleumraffinaderijen. Beide maatregelen maken deel uit van het Vlaamse ozonprogramma.

De doelstelling van het Vlaams ozonprogramma op korte (2002) en middellange (2010) termijn zijn emissiereducties tegen 2002 van VOS met 43 % en van NO_x met 35 % t.o.v. 1990 en tegen 2010 van VOS met 66 % en van NO_x met 55 % t.o.v. 1990. Gezien de ozonproblematiek vooral een lange termijn aanpak vereist, worden voor elke doelgroep actieprogramma's uitgewerkt.

In 2001 zal er in dit kader een actieplan milieuvriendelijke motorvoertuigen en motorbrandstoffen worden opgemaakt. Het actieplan zal gebaseerd zijn op de resultaten van de studie "Evaluatie reductiepotentieel van mogelijke aanvullende maatregelen rond milieuvriendelijke motorvoertuigen en -brandstoffen".

Midden volgend jaar wordt bovendien de databank bij de VITO, die informatie geeft over het brandstofverbruik en de CO₂ uitstoot van alle nieuw verkrijgbare personenwagens in België, uitgebreid met gegevens over alle gereguleerde emissies. Dit moet de consument een duidelijk beeld geven van de milieuvriendelijkheid van het voertuig.

Tegen 1 april 2001 moet ook de Europese solventrichtlijn omgezet worden. Deze richtlijn heeft als hoofddoel de emissie van VOS door het gebruik van organische oplosmiddelen bij bepaalde werkzaamheden en in industriële installaties te beperken.

In 2001 komt er ook een actieplan dat de versnelde vervanging van branders van centrale verwarmingsinstallaties door lage NO_x-branders moet stimuleren. Ook de aankoop van lage NO_x-branders bij nieuwe installaties zal worden ondersteund. Het actieplan wordt opgemaakt op basis van een studie 'huishoudelijke stookinstallaties' door VITO.

Inzake de problematiek van de via de lucht verspreide dioxines (luchtemissies t.g.v. industriële verbrandingsprocessen) is er een trendbreuk gerealiseerd. Na de succesvolle aanpak van de verbrandingsovens voor huishoudelijk afval, is via een aangescherpt vergunningenbeleid de start gegeven om de overige dioxinebronnen te saneren.

Het Milieu- en Natuurrapport – Thema's van 1999 vermeldt dat de sectoren "ferro en non-ferro" in Vlaanderen verantwoordelijk zijn voor resp. 43 en 24,5 % van de via de lucht verspreide dioxines, terwijl de huisvuilverbranding 3,34 % van de totale dioxine-emissie veroorzaakt (cijfers gebaseerd op de toestand 1997). De vorige Vlaamse Regering heeft beslist de ferro en de non-ferro pas te onderwerpen aan bindende dioxinenormen vanaf 1 januari 2003 of 1 januari 2002 (sinterinstallaties van hoogovens). De sectorale emissienormen zijn niettegenstaande de grote rookgasdebieten bij de ferro en non-ferro minder streng dan de scherpe normen op afvalverbrandingsovens. Voor bestaande metallurgische installaties (non-ferro) is de grenswaarde 1 ng TEQ/Nm³, waar de norm voor afvalverbranding vastgelegd is op 0,1 ng TEQ/Nm³.

In recent afgeleverde milieuvergunningen, kregen verschillende grote non-ferro bedrijven (Union Minière Olen, Métallo-Chimique Beerse, Affilips Tienen) met ingang van de

betekening van hun milieuvergunning, een bindende dioxinenorm (1 ng TEQ/Nm^3) opgelegd i.p.v. pas tegen 1 januari 2003 en de verplichting om te streven naar de $0,1 \text{ ng TEQ/Nm}^3$ norm. Om de evolutie van de saneringen op de voet te volgen, werden deze vergunningen voor een proeftermijn van 2 jaar (Union Minière, Métallo-Chimique) toegestaan.

Ook Sidmar-Gent reduceerde de emissies gevoelig onder druk van de Afdeling Milieu-Inspectie.

Door de aanwending van afvalstoffen in het bakproces hebben verschillende steenbakkerijen een negatieve impact op de luchtkwaliteit, eventueel met relevante dioxine-emissies in het geding. Twee milieuvergunningen werden in beroep geweigerd, vanwege onvoldoende onderbouwde en op onjuiste premissen berustende aanvraagdossiers.

De bestaande reglementering inzake verbrandingsovens wordt strikt toegepast. Ingeval van een overschrijding van de emissienorm (niet noodzakelijk van dioxines) wordt de inrichting onmiddellijk buiten gebruik gesteld ter revisie van de installatie.

Ingeval een verbrandingsoven er niet in slaagt de emissienormen te respecteren, wordt de vergunning opgeheven. Dit is gebeurd bij de verbrandingsinstallatie voor medisch afval van O.S.S. te Tienen.

Voor ISVAG te Wilrijk zijn volgende evoluties te melden :

- op 2 november 1999 startte ISVAG de exploitatie van ovenlijn 2
- ovenlijn 1 werd opgestart op 12 februari 2000
- tijdens de eerste 12 weken van exploitatie moesten wekelijks gedurende twee opeenvolgende dagen alle emissieparameters worden gemeten
- de uitbating van ovenlijn 2 voldoet sinds 2 november 1999 tot op heden aan de emissienormen
- voor ovenlijn 1 werd vastgesteld dat tijdens de eerste weken na opstart de dioxinenorm werd overschreden. Op 7 maart 2000 werd ISVAG door de Afdeling milieu-inspectie aangemaand deze ovenlijn stil te leggen
- op 16 maart 2000 werd door de Afdeling milieu-inspectie toelating verleend tot heropstart.
- Sindsdien neemt de dioxineconcentratie in de rookgassen van ovenlijn 1 geleidelijk af. De resultaten van de strenge puntmetingen tonen aan dat de normen sinds 13 april 2000 niet meer zijn overschreden.

De werking en uitstoot van ISVAG (en van alle andere afvalverbrandingsinstallaties) worden door de Afdeling milieu-inspectie verder nauwgezet opgevolgd.

Scenario's om de ISVAG-oven vervroegd te sluiten liggen voor. Een conditio sine qua non hierbij is de bereidheid van andere besturen om de kosten van een vervroegde sluiting financieel mee te dragen.

9. Afval

Een modern milieubeleid richt zich tot het maximaal invullen van het begrip ‘*duurzame ontwikkeling*’. De milieudruk, veroorzaakt door afvalstoffen, moet dalen. Volgend overzicht toont aan welke beleidsinstrumenten in 2000 en 2001 worden ingezet om het uitgestippeld afvalstoffenbeleid te realiseren.

Informeren en sensibiliseren

In 2000 zette de OVAM diverse sensibiliseringscampagnes op. Afvalvoorkoming vormt hierbij de leidraad. Onder dit motief worden campagnes omtrent het voorkomen van zwerfvuil, overbodig reclaimedrukwerk en mailings, milieuvriendelijk schoolaankopen, thuis-composteren en het promoten van kringloopwinkels ondergebracht. Gestreefd wordt naar een optimale samenwerking met de doelgroepen zoals gemeenten.

Ook in 2001 worden deze sensibiliseringscampagnes verder in uitvoering gebracht. Hierbij wordt jaarlijks ongeveer 64 Mio BEF aan middelen ingezet.

9.1.1.1 Gemeentelijke milieuconvenant

Via de gemeentelijke milieuconvenant wordt het duurzaamheidsbeleid op gemeentelijk niveau gestimuleerd. Zo is optie 7 gericht op het voorkomen van afval en het ondersteunen van herstelarbeid van de kringloopcentra.

PRESTI- programma's

PRESTI staat voor PREventie en STImuleren en betreft een subsidieprogramma dat preventie in bedrijven wil stimuleren. In 2000 werd een krediet van ca. 33 mio Bef voorzien ten behoeve van de Presti- 3 en 4 programma's inzake inventarisatie van de afvalproductie binnen de bedrijven en de invoering van afvalvoorkomingsmaatregelen. In 2001 wordt eenzelfde bedrag voorzien. Ook zal in 2001 Presti-5 worden ontwikkeld. Hierbij ligt de nadruk op een eenvoudige instap voor bedrijven. Ook een meer actieve benadering van het bedrijfsleven zal worden opgenomen.

Oprichting van STIP

In 2000 werd het Steunpunt en Informatiecentrum voor Preventie en Emissies, afgekort STIP, opgericht. Het STIP is een kennis- en informatiecentrum rond milieuvriendelijk produceren en consumeren met als hoofdzet afval- en emissiepreventie. De voornaamste doelgroep van het steunpunt bestaat uit organisaties die als intermediair fungeren tussen overheid en consumenten en/of producenten. De uitdaging bestaat erin van STIP een aanspreekpunt te maken voor intermediairen die op hun beurt hun achterban kunnen activeren richting afvalpreventie.

Kringloopcentra en herstelarbeid

Vlaanderen telt in 2000 ruim 80 kringloopwinkels. Deze vormen een netwerk dat vrijwel volledig het Vlaamse grondgebied bedient. Sinds 1 oktober 2000 genieten de kringloopwinkels van het verlaagde BTW-tarief van 6%. De ingezamelde hoeveelheden herbruikbaar afval, de (sociale) tewerkstelling, klantenaantallen en omzetcijfers stegen in 2000 met gemiddeld een kwart. In 2001 gaat bijzondere aandacht naar herstelarbeid en netwerkvorming met als doel de efficiëntie van de werking van de kringloopcentra verder te optimaliseren.

Subsidie aan gemeenten en intercommunales

In 2000 werd 265 MF voor subsidies aan de gemeenten en intercommunales voorzien voor het oprichten van containerparken en composteringsinrichtingen. Diverse andere installaties zijn in aanbouw. Bovendien wordt druk gewerkt aan een grondige herziening van het subsidiëeringsbesluit, zodat ook in 2001 deze middelen behouden blijven om projecten van de gemeentes en intercommunales te subsidiëren, waaronder installaties die er voor zorgen dat de totale hoeveelheid te storten of te verbranden restafval daalt. De klemtonen komen te liggen op voorzieningen die preventie stimuleren.

Aanvaardingsplicht van afvalstoffen

Tot voor kort was het vooral de gemeenschap die met de problemen en de bijbehorende kosten van de verwerking van afvalstoffen van consumptiegoederen te maken kreeg. Thans wordt gestreefd naar de financiële (mede)verantwoordelijkheid en aansprakelijkheid van de producenten voor de verwerking van de door hen op de markt gebrachte producten in de afvalfase. De bedrijfssectoren, gevat door de aanvaardingsplicht, opteren voor het sluiten van een milieubeleidsovereenkomst (MBO). Ondanks de ondervonden moeilijkheden bij het onderhandelen en sluiten van deze MBO's werden in 2000 MBO's afgesloten voor afgedankte voertuigen, voor afvalbanden en voor elektrisch en elektronisch schroot. Voor afvalolie is een MBO in ontwerpfase die in de loop van 2001 zal afgerond worden. Voor plantaardige en dierlijke vetten wordt de haalbaarheid tot het instellen van een MBO in 2001 onderzocht.

Dierlijk afval

Aangezien de laatste jaren een toenemende druk is ontstaan om verscheidene soorten dierlijk afval (specifieke weefsels, krengen) te weren als grondstof voor diervoeders, en deze niet meer mogen/zullen gerecupereerd worden, is het enige huidige alternatief vernietiging door verbranding of gebruik als brandstof. Het financieringssysteem via overheidstoelage (voor particulieren en kleine veehouderijen) en abonnementensysteem (grote veehouderijen) is niet meer te handhaven.

Als voorbereiding werd in 2000 door de Commissie Dierlijk Afval een studie opgedragen voor de evaluatie van financieringssystemen voor krengenhaling. Deze studie heeft als doel een nieuw financieringssysteem in 2001 in te voeren.

PCB-beleid

Het (overeenkomstig de Europese regelgeving) PCB-verwijderingsplan is op 17.05.2000 in werking getreden. Ingevolge dit plan moeten een eerste reeks PCB-houdende toestellen voor einde 2000 worden gereinigd of verwijderd. Het gewest voorziet voor 2001 een budget van 10 miljoen frank voor de ambtshalve verwijdering van toestellen die risico's inhouden voor het milieu en waarvan de houder zijn verplichtingen niet vervult.

Milieuheffingen

De milieuheffingen hebben tot doel via fiscale maatregelen het verwijderen van afvalstoffen te ontmoedigen/benadelen zodat preventie, hergebruik en recyclage, financieel aantrekkelijker worden. In 2000 werden gesprekken gevoerd met de sector waarbij werd voorgesteld het bestaande heffingensysteem aan te passen met als doel meer rechtszekerheid te bieden aan de bedrijven en gezinnen. Hierbij gaat de aandacht naar het maximaal gebruik maken van regulerende heffingen volgens het principe "de vervuiler betaalt".

De inkomsten 2000 worden geraamd op 3 miljard frank. Voor 2001 voorziet de OVAM bij ongewijzigd beleid 3,2 miljard frank te innen heffingsgelden.

Twee strategische projecten zullen het afvalbeleid verder in een duurzame richting sturen, nl. een project inzake de voorkoming en het hergebruik van afvalstoffen en een project inzake de eindverwijdering van afvalstoffen. Het doel is te komen tot een totaalbeleid gericht op de voorkoming van afvalstoffen zodat er minder afval moet worden ingezameld en verwerkt. Deze verwerking dient te gebeuren in de best mogelijke omstandigheden (techniek, plaats, prijs). Bovenstaande instrumenten kunnen in beide projecten worden ingebracht. Parallel met de strategische projecten wordt de planmatige aanpak van diverse afvalstromen verder uitgewerkt (o.m. hoogcalorisch afval). Tevens werd gestart met de voorbereiding van een nieuw uitvoeringsplan voor huishoudelijke afvalstoffen, waarbij ook hier de klemtoon vooral op preventie zal liggen.

10. Bodemsanering

In 2000 lag de nadruk bij bodemsanering op de verdere opvolging van dossiers die werden ingediend, conform het bodemsaneringsdecreet:

- het aantal afgeleverde bodemattesten op aanvraag bedraagt meer dan 750 attesten per dag
- het aantal ingediende oriënterende bodemonderzoeken stijgt verder, evenals het aantal beschrijvende bodemonderzoeken; dit is ook het geval voor het aantal conformverkleerde bodemsaneringsprojecten en bodemsaneringswerken die in uitvoering gaan.

Bijkomende personeelsleden werden toegevoegd om de stroom aan bodemonderzoeken en bodemsaneringsprojecten op te volgen. Het aantal dossiers in behandeling blijft ook stijgen daar de doorlooptijd van een dossier van eerste onderzoek tot eindverklaring van bodemsanering meerdere jaren kan bedragen. Vooral in de uitvoering van bodemsaneringswerken mag er nog een stijging worden verwacht. Momenteel worden er bijna twee nieuwe bodemsaneringswerken per week opgestart.

Het totale bedrag voor de saneringswerken voorzien in bodemsaneringsprojecten wordt voor de periode 1997-1999 op circa 5,8 miljard Bef geraamd.

De goede opvolging van het bodemsaneringsdecreet door de saneringsplichtigen heeft als gevolg dat het aantal ambtshalve saneringen beperkt blijft.

In 2000 werd de basis gelegd om het aantal ambtshalve bodemsaneringen in de komende jaren op te drijven door meer ambtshalve beschrijvende bodemonderzoeken te verrichten. Op het vlak van de uitvoering van ambtshalve verwijderingen en saneringen werd een budget van meer dan 900 miljoen Bef voorzien.

Daarnaast werd in 2000 de noodzakelijke aanpassing van de Vlarebo doorgevoerd, waarmee onder andere de basis wordt gelegd voor enkele verfijningen en nieuwigheden, zoals een gemeentelijke inventaris en het beheer van uitgegraven bodems.

In 2001 zal naast de verdere opvolging van de verplichte en vrijwillig ingediende dossiers de nadruk vooral liggen op de verdere uitwerking van vier strategische deelprojecten voor bodemsanering:

1. Verfijning van de wetgeving, met de nadruk op de aanpassing van het decreet op basis van een knelpuntenanalyse.
2. Op het vlak van een geïntegreerde aanpak zal de aanpak van brownfields centraal staan: een werkgroep onder leiding van OVAM, met deelnemers van ruimtelijke ordening en economie, moet de mogelijkheden onderzoeken om tot een projectmatige aanpak te

komen. Eventueel wordt sneller gestart met enkele proefprojecten.

De projectmatige aanpak van brownfields vormt een alternatief voor de klassieke ambtshalve aanpak van bodemsaneringen. Bij deze laatste is het alleen de overheid die via OVAM de sanering (pre-)financiert; maar bij de sanering van brownfields worden ook privé-partners betrokken. Aangepaste PPS-formules zullen hiervoor uitgewerkt worden. Ook de woonzones vergen een geïntegreerde aanpak, maar hier mag worden verwacht dat de ambtshalve aanpak van OVAM noodzakelijk blijft.

3. Het derde strategisch deelproject, namelijk versnelling ambtshalve sanering, werd reeds in 2000 voorbereid door meer ambtshalve beschrijvende bodemonderzoeken uit te voeren. Door verhoging van het personeelsaantal zal dit worden verder gezet en kunnen ook meer aanmaningen worden verstuurd.
Het budget voor de uitvoering van ambtshalve bodemsaneringsprojecten en -werken werd bovendien met 300 Mio BEF verhoogd en bedraagt in 2001 meer dan 1,2 miljard. Verder mag eveneens de brownfield-ontwikkeling als een alternatief voor de ambtshalve aanpak worden beschouwd, met hetzelfde resultaat op het vlak van gesaneerde terreinen.
4. Het vierde strategisch deelproject 'alternatieve financiering' zal afhankelijk van de keuzen die worden gemaakt voor brownfields en woonzones, de nodige alternatieve financiële middelen voorzien.

In 2001 voert OVAM een GIS-systeem in voor het register van verontreinigde gronden.

In samenwerking met Minister Stevaert en Minister Van Mechelen werd in 2000 de integrale aanpak opgestart van de problematiek van de onderwaterbodems. Dit zal leiden tot een uitgebalanceerd geheel van maatregelen nodig om de uitbaggering van slib en de verwerking ervan op een ecologisch en economisch optimale manier te laten verlopen. Voor de uitbaggering van de waterloop het Schijns zal tijdens 3 opeenvolgende jaren (2001-2003) telkens 200 Mio BEF worden vrijgemaakt. In 2000 werd 174 Mio BEF voorzien om aanbestedingen uit te schrijven voor de ruiming van de rechterkoker van het overwelfd Schijn.

11. Natuur en Bos

11.1. Decreet natuurbehoud: aanpassingen en uitvoeringsbesluiten natuur- en bosdecreet

In het kader van de ingebrekestelling van de Europese Unie over het niet omzetten van de bepalingen van de habitat- en vogelrichtlijnen werd een Natura2000-besluit opgesteld dat momenteel ter advies bij de Raad van State voorligt. Een wijziging van het decreet natuurbehoud dringt zich op om aan de opmerkingen van Europa tegemoet te komen. De voorbereidingen zijn afgerond en het ontwerp zal nog dit jaar aan de Vlaamse regering voorgelegd worden. Om de nieuwe bepalingen in het decreet uitvoering te geven zal een aanvullend Natura2000-besluit noodzakelijk zijn.

Om aan de opmerkingen van Europa tegemoet te komen in het kader van de speciale beschermingszones en om invulling te geven aan het VEN en IVON wordt het instrument natuurrichtplannen via een uitvoeringsbesluit operationeel gemaakt. Hierin komen de gebiedsgerichte maatregelen om de bestaande natuurkwaliteiten te behouden en te vergroten. In het bosdecreet werd het artikel 90 bis gewijzigd. Dit artikel regelt het verbod op ontbossing, de ontheffing ervan en de bijhorende compensatieregels. Naar aanleiding van de

decreetswijziging werd een ontwerp uitvoeringsbesluit goedgekeurd door de Vlaamse regering. Het bosdecreet wordt verder geoperationaliseerd o.m. door uitvoeringsbesluiten inzake criteria duurzaam bosbeheer, de erkenningsregeling van bosgroepen en de subsidies aan openbare besturen voor verwerving van gronden voor bosuitbreiding.

Teneinde het milieuvergunningenbeleid te integreren in de doelstellingen inzake natuurbehoud, werd aan de administratie de instructie gegeven om voor elk dossier, waarvan de activiteiten zich ontplooiën in een Europees richtlijngebied, advies te vragen aan de Afdeling Natuur. De doelstelling hierbij is de evaluatiecriteria vervat in de Europese Richtlijnen (Vogel- en Habitatrichtlijn) te integreren in de betreffende milieuvergunningsaanvragen, in afwachting van een definitieve wettelijke regeling in het decreet op het natuurbehoud.

11.2. Beleid van aankoop van gebieden voor natuur en bos.

Zowel het Vlaamse natuurrapport als internationale vergelijkingen tonen aan dat het natuur- en bosareaal in Vlaanderen bijzonder beperkt is en slecht beschermd. Naast een betere juridische bescherming en het optimaliseren van het handhavingsbeleid is het aankoopbeleid een belangrijke peiler omdat dit voor bepaalde habitats en bostypes een noodzakelijke stap is om de gewenste beleidsopties te realiseren en een cruciaal element is om een samenhangend duurzaam functionerend netwerk van natuur- en bosgebieden tot stand te brengen. De rol van terreinbeherende verenigingen zal hierbij worden versterkt.

Ten aanzien van bos en natuur wordt de huidige toestand globaal gekarakteriseerd door versnippering, kleine oppervlakten en een onevenwichtige spreiding over de verschillende provincies. Dit brengt specifieke problemen met zich mee, die globaal gevat worden door de volgende 2 aspecten:

- Behoud van biodiversiteit en ecosystemen.
- Vervullen van de maatschappelijke functies,

Het aankoopbeleid verloopt reeds jaren stroef. Een belangrijke reden is de druk op de grondmarkt binnen de verstedelijkte Vlaamse context. Maar ook de bestaande aankoopprocedures staan een vlotte verwerving van gronden in de weg.

De Vlaamse regering keurde op 30.06.2000 een nota goed m.b.t. het aankoopbeleid van natuur- en bosgebieden en de realisatie van bosuitbreiding in uitvoering van het Vlaams regeerakkoord. Deze eerste fase heeft voornamelijk tot doel de bestaande instrumenten en procedures te optimaliseren. In een tweede fase na een evaluatieperiode in 2001 zullen nieuwe instrumenten worden voorgesteld.

Ten behoeve van de kwantitatieve doelstelling uit het regeerakkoord die de verwerving van 15.000 hectare natuur- en bosgebied tegen het einde van de legislatuur vooropstelt is een inhaalbeweging noodzakelijk. De realisatie van de aankoopdoelstelling van 3.000 ha/jaar veronderstelt, naast een aangepast instrumentarium en afgestemde procedures ook een overeenkomstige stijging van de budgettaire middelen. Voor het begrotingsjaar 2001 bedraagt het bijkomend budget 450 mio BEF voor de aankopen door de overheid en terreinbeherende verenigingen wat het totale budget voor aankopen op 2,1 miljard brengt.

Binnen de bossfeer wordt een aanvang genomen om het beleid te heroriënteren van de aankoop van bestaande bossen naar de verwerving van te bebossen terreinen. Totnogtoe slaagde de Vlaamse overheid er nauwelijks in om bosuitbreiding te realiseren. Tegen het

einde van deze legislatuur moet de verhouding tussen de aankoop van bestaande bossen en te bebossen terreinen worden omgekeerd. Bestaande bossen worden enkel nog aangekocht omwille van bijzonder hoge natuurwaarden (bv. de aankoop van reservaatwaardige terreinen) of omdat de aankoop past binnen een bosuitbreidingsproject. Een eerste prioriteit is het creëren van meer groene recreatiemogelijkheden en een aangenamere leefomgeving voor de burger door de aanleg van stadsbossen. Het streefdoel is dat in de omgeving van elke stad minstens één bos aanwezig is van voldoende omvang als groene long voor de stedelingen en als zone voor passieve recreatie. Op die manier wordt ook de aantrekkelijkheid van het stedelijk wonen bevorderd. De tweede prioriteit bestaat uit de verdere ontwikkeling van een functionele bosstructuur door de realisatie van regionale bossen en door de lokale versterking van de aanwezige bos- en natuurstructuur. De grootschalige bebossingsprojecten worden daarbij steeds op een planmatige wijze aangepakt. Dergelijke projecten worden grondig voorbereid, waarbij op basis van een wetenschappelijke methodiek naar de meest geschikte locaties wordt gezocht en veel aandacht wordt besteed aan lokale netwerkvorming en overleg met de lokale bestuursniveau's, de betrokken instanties, grondgebruikers en doelgroepen. Verschillende lokalisatiestudies voor stadsbosprojecten worden voorbereid.

O.m. in Kortrijk, Gent, Sint-Niklaas, Antwerpen, Oostende, Waregem, Roeselare, Lokeren worden projecten opgestart. Voorkeur wordt gegeven aan projecten waar lokale besturen vragende partij zijn om te participeren in het proces. In 2001 zal voor bepaalde van deze projecten ook gestart worden met de eigenlijke verwervingen.

De aankoop van natuurgebieden concentreert zich op zones die onder een internationaal beschermingsstatuut staan, onderdeel vormen van het af te bakenen Vlaams ecologisch netwerk, het uitbreiden van bestaande natuurgebieden en het wegwerken van enclaves binnen bestaande natuurgebieden. Er is bijzondere aandacht voor het duingebied en de duinpolderovergangen.

Verder zal eveneens belangrijke aandacht uitgaan naar de realisatie van natuurontwikkeling in combinatie met de inrichting van overstromingsgebieden in riviervalleien (integraal waterbeheer). In nauwe samenwerking tussen de afdeling Natuur en de afdeling Water zijn een aantal projecten van integraal waterbeheer in uitvoering (o.a. Dijlevallei stroomopwaarts Leuven) of in voorbereiding. In de loop van 2001 zullen nieuwe projecten in uitvoering komen. Het voorkeurecht wordt ingezet als instrument in het kader van een effectief en gericht aankoopbeleid. Het voorkeurecht geldt nu al binnen de perimeters rond Vlaamse en erkende natuurreservaten en binnen de perimeters van natuurinrichtingsprojecten. Bij de latere afbakeningen zal het toepassingsgebied verder worden uitgebreid. Via een één-loket-systeem bij de Vlaamse Landmaatschappij kan bovendien op vlotte wijze worden nagegaan in welke gebieden dit voorkeurecht van toepassing is.

Het aankoopbeleid van de Vlaamse overheid staat niet op zich. Voor de aankoop van natuurgebieden vormen de erkende terreinbeherende verenigingen een voornamelijk partner. Dankzij de inzet van vele vrijwilligers verloopt het beheer efficiënt, tegen lage kosten en wordt op deze manier een bijzonder efficiënte bijdrage geleverd aan de lokale verankering van het natuurbehoud en het ontwikkelen van het maatschappelijk draagvlak daartoe.

Wat de verwerving van te bebossen terreinen betreft zal via een subsidiëeringsbesluit ingespeeld worden op lokale besturen die wensen te participeren. Bij de lokale besturen kan een toegenomen interesse worden vastgesteld ten aanzien van bebossingsprojecten, zowel vanuit recreatief als vanuit ecologisch oogpunt. Vermits de moeilijkste opgave voor het aanleggen van nieuwe bossen meestal het beëindigen van het bestaande bodemgebruik is en het bereiken van een consensus voor bosaanleg zal een nieuw financieringsmechanisme

worden uitgewerkt dat een financiële ondersteuning geeft aan besturen die hierin bijzondere inspanningen leveren. Deze regeling geeft uitvoering aan artikel 13 van het recent gewijzigd Bosdecreet. Deze regeling werkt stimulerend voor het leveren van een eigen financiële inspanning in het kader van bosuitbreiding.

11.3. Afbakening en verweving in het landelijk gebied

Volgens de bepalingen van het decreet van 21 oktober 1997 betreffende het natuurbehoud en het natuurlijk milieu, dienen binnen de vijf jaar na de inwerkingtreding van het decreet 125.000 ha VEN (Vlaams Ecologisch Netwerk) en 150.000 ha natuurverwevingsgebied te worden afgebakend. Hiernaast is de afbakening van natuurverbindingsgebieden mogelijk. Het Ruimtelijk Structuurplan bepaalt bovendien dat, naast deze afbakeningen voor natuur, ook 10.000 ha bosuitbreiding en 750.000 ha landbouwgebieden in gewestelijke ruimtelijke uitvoeringsplannen worden afgebakend. Hiervoor kunnen ten aanzien van de oorspronkelijke gewestplannen 38.000 ha bijkomende natuur- en reservaatgebieden en 10.000 ha bijkomende bosgebieden worden ingezet.

Voor het beleidsveld natuur en landbouw is het een prioriteit om de afbakeningen die mogelijk zijn volgens de bepalingen van het natuurdecreet in samenspraak met alle partners uit het buitengebied reeds door te voeren. Hiernaast worden vanuit natuur, bos en landbouw afgewogen voorstellen geformuleerd voor de gewestelijke ruimtelijke uitvoeringsplannen.

Om dit afbakeningsproces vaart te geven zijn volgende initiatieven opgestart :

- één van de strategische projecten natuur en landbouw is VER-AF (Verweving en Afbakening). In de stuurgroep, projectteam en werkgroepen zijn alle betrokken administraties vertegenwoordigd : ALT, AMINAL, VLM, IN en IBW. Deelname vanwege AROHM, Afdeling Ruimtelijke Planning en Afdeling Monumenten en Landschappen garandeert een ruime afstemming.
- Naast de Gewenste Agrarische Structuur en de Landbouwtyperingskaart worden ook een Gewenste Natuur- en Bosstructuur en een Natuurkenmerkenkaart uitgewerkt.
- Er wordt een overleg opgestart met doelgroepen om voor de set van instrumenten die ingezet worden binnen de afbakeningen een draagvlak uit te bouwen.
- Er wordt nagegaan wat de gevolgen zijn van afbakening voor eigenaars en gebruikers en hoe hierop door de overheid kan worden ingespeeld.
- Na een eerste afstemmingsoefening tussen de gewenste natuur- en bosstructuur en de gewenste agrarische structuur, wordt de procedure opgestart voor de afbakening van een eerste fase van VEN en natuurverwevingsgebied volgens de bepalingen van het natuurdecreet.
- Inmiddels worden per regio gesprekken opgestart om tot een volledige afbakening voor natuur en landbouw te komen ter voorbereiding van de ruimtelijke uitvoeringsplannen.

De afbakening van de VEN en IVON wordt verder gezet . Hier wordt planmatig te werk gegaan om het overleven van de natuur te waarborgen waarbij coherentie en samenhang sleutelwoorden zijn. Dit wordt verwoord in een gewenste natuur- en bosstructuur. Deze met wetenschappelijk gegevens onderbouwde kaart moet ook als afwegingskader dienen voor de groene gewestplanwijzigingen (extra 38.000 ha).

Na de Europese evaluatie blijkt dat Vlaanderen onvoldoende habitats, zowel qua type als qua oppervlakte, heeft aangeduid in het kader van de habitatrichtlijn. Het Instituut Natuurbehoud heeft op wetenschappelijke basis kaarten voorbereid van locaties die in aanmerking komen als habitatgebied. In het programma voor plattelandsontwikkeling verbindt de Vlaamse regering er zich toe om nieuwe gebieden aan te melden voor maart 2001. Ook voor de

vogelrichtlijngebieden dringen nieuwe afbakeningen zich op willen we een veroordeling door Europa vermijden. De procedure hiertoe werd reeds opgestart.

12. Geïntegreerd plattelandsbeleid

Een harmonische inrichting van het landelijk gebied wordt nagestreefd, via een planmatige aanpak en ruime inspraakmogelijkheden. De doelstelling is het duurzaam beschermen van de open ruimte en de bijhorende biodiversiteit en bodemkwaliteit, en de versterking van de ruimtelijke structuur van het landelijk gebied, in functie van een duurzame, multifunctionele plattelandontwikkeling. Een maximale synergie tussen de sociale, de economische en de ecologische dimensie van het platteland wordt nagestreefd, wat moet resulteren in een sterke verweving van de functies van het platteland, met bijzondere aandacht voor kwetsbare gebieden op het vlak van milieu- en natuurkwaliteit.

In de 4 landinrichtingsprojecten (102.570 ha) zijn volop inrichtingsplannen in uitvoering. De subsidiëring van de gemeenten en provincies werd definitief geregeld, in cumulatie met het investeringsfonds. Voor 2 nieuwe projecten (Brugse Veldzone en Brabants Plateau) is de voorstudie afgerond.

Het is de bedoeling om in het jaar 2001 in het kader van de landinrichtingsprojecten voor 25% meer oppervlakte dan in 2000 inrichtingsplannen effectief uit te voeren, met het oog op het realiseren van duidelijke win-winsituaties op het gebied van inrichting en beheer van het buitengebied of inzake uitvoeringstechnieken en procedures.

Momenteel (op 30 september 2000) zijn er 13 ruilverkavelingen in uitvoering. Daarbij gaat het in totaal om 19.605 ha. Eind 2000 worden de projecten Stuivekenskerke en Vliermaalroot beëindigd; er zullen dan 134 ruilverkavelingsprojecten zijn afgewerkt voor een totale oppervlakte van 166.641 ha. In de loop van 2000 werden richtlijnen gegeven om de ecologische inbreng in de ruilverkaveling meetbaar te maken voor het toepassen van de zorgplicht, en om via monitoring op te volgen of de geplande verbetering van de natuurkwaliteit in ruilverkavelingsgebieden effectief wordt gerealiseerd.

De ruilverkavelingsprojecten in 2001 zullen uitgaan van het oogpunt van de realisatie van een geïntegreerde visie op de ontwikkeling van de betrokken gebieden, waarbij concrete resultaten kunnen voorgelegd worden van de toepassing van de methodologie voor het meetbaar maken van de ecologische inbreng.

Het programmadecreet 2001 voorziet de decretale basis voor de subsidiëring van de gemeenten voor het uitvoeren van brongerichte, kleinschalige erosiebestrijdingsmaatregelen die de mogelijkheden van de individuele landbouwers overstijgen. Het uitvoeringsbesluit daarvoor zal begin 2001 in werking treden. Dit instrument maakt een geïntegreerde aanpak en oplossing mogelijk van een reeds lang bekend probleem, dat tot nog toe onvoldoende aandacht kreeg.

Natuurinrichting is het instrument bij uitstek om de doelstellingen van het Vlaams Ecologisch Netwerk op het terrein mee te realiseren. Het instrument kan in grote gebieden ingezet worden waar vele eigenaars en gebruikers actief zijn. Dit maakt het instrument ook geschikt om meerdere beleidsdoelstellingen waar te maken.

2001 zal het jaar worden van de uitvoering van natuurinrichting op het terrein. Momenteel zijn 11 natuurinrichtingsprojecten ingesteld. Een drietal van deze projecten zal een uitvoering

kennen op het terrein. Er wordt een monitoring opgestart van de projecten in uitvoering. De monitoring zal op 2 niveaus nuttige informatie kunnen leveren: zowel op het niveau van de maatregelen – bereiken we met de doorgevoerde maatregelen de vooropgestelde natuurtypen? – als op beleidsniveau – draagt natuurinrichting bij tot de realisatie van natuurbeleidsdoelen? Er zullen in 2001 acht nieuwe projecten ingesteld worden.

De idee van de **grondbank** zal het onderwerp zijn van een diepgaande studie en evaluatie. Testcases in de mogelijkheden hiervan zijn lopende in DOEL en KRUIBEKE.

De onderlinge afstemming tussen instrumenten landinrichting, ruilverkaveling, natuurinrichting en grondbank moet uitmonden in een globaal inrichtingsbeleid.

In 2000 werden 8 **Regionale Landschappen** definitief erkend. Ze worden in 2001 blijvend als een meerwaarde voor de natuurkwaliteit in het landelijk gebied gewaardeerd. Met het oog op het verbeteren en vereenvoudigen van de procedures (klantvriendelijkheid) is er een evaluatie lopende van het huidig besluit. Tevens wordt onderzocht of er mogelijkheden zijn voor het uitbreiden van de subsidies van projectwerking. In dit verband en om de coherentie van het Vlaams beleid te verhogen wordt een Vlaamse ambtelijk overleg opgestart om terzake initiatieven vanuit landschapsbeheer en toerisme af te stemmen met deze van het natuurbehoud.

13. Beheer

Het instrument van beheersovereenkomsten wordt verder uitgebouwd. In 2000 waren drie beheerspakketten beschikbaar (bufferbeheer, weidevogelbeheer en kleine landschapselementen). Het is de bedoeling in 2001 het aantal beheerspakketten uit te breiden volgens de planning die is opgenomen in het Vlaams programma voor plattelandontwikkeling. De landbouwers moeten nog vertrouwd geraken met dit voor Vlaanderen nieuwe instrument. Er wordt ook beoogd de gemiddelde beheersvergoeding per landbouwer te verhogen door meer percelen op een milieu- en natuurvriendelijke wijze te beheren.

Het **natuurbeheer van de Vlaamse Reservaten** en de andere door de afdeling natuur beheerde terreinen wordt versterkt door de extra inzet van 40 arbeiders. Dit wordt gedeeltelijk via het systeem van startbanen georganiseerd.

Voor de **erkende reservaten** blijft het bestaande systeem van subsidiëring van **aankoop** door natuurverenigingen operationeel en is de financiële enveloppe hiervoor versterkt. De subsidiëring van het terreinbeheer in de erkende reservaten is een resultaatsverbintenis die gericht is op het bereiken van een bepaald natuurdoeltype. De procedure van erkenning verloopt nu volgens de vastgestelde termijnen en de opgebouwde achterstand wordt weggewerkt zodat in 2001 de kaap van de 10.000 hectare gebieden met een reservaatstatuut zal overschreden worden.

Voor het beheer van bossen richt het beleid zich op de bosgroepen. In 2001 zal een erkenningsregeling voor bosgroepen in voege treden. De bosgroepen hebben als opzet responsabiliserend te werken ten aanzien van de boscijgenaren en de onderlinge samenwerking te stimuleren. Dit dient de meervoudige functieervulling van het beperkte bosareaal in Vlaanderen ten goede te komen. Het Vlaamse Gewest zal op actieve wijze deelnemen aan het tot stand komen van deze bosgroepen en aan de verdere werking ervan. Boscijgenaren zullen

onder meer door sturing van het subsidiestelsel aangezet worden om lid te worden van een bosgroep en beloond worden voor inspanningen gericht op de niet-economische bosfuncties.

Ter verbetering van het duurzaam beheer van de bossen wordt in uitvoering van het gewijzigde bosdecreet voorzien in een erkenningsregeling voor bosexploitanten voor openbare bossen. Het opzet is de kwaliteit van de bosexploitatie te verbeteren door aldus onder meer beter geschoolde vakmensen in te zetten, de bosexploitanten te laten werken in veilige omstandigheden en ook te komen tot milieuvriendelijke exploitatiemethoden.

Stedelijk groen

Willen we bouwen aan leefbare steden, dan is het noodzakelijk om oog te hebben voor de aanwezigheid van voldoende en kwaliteitsvolle groene ruimten in de directe leefomgeving. Diverse studies tonen het belang daarvan aan en het MIRA-S-rapport hanteert de aanwezigheid van groen als meetfactor voor de kwaliteit van het stedelijk milieu. Voldoende kwantiteit kan enkel duurzaam worden gerealiseerd wanneer dit verankerd wordt in het planningsproces. De lokale overheden die daarin de primaire verantwoordelijkheid dragen zullen in dit proces ondersteund worden door het ter beschikking stellen van groene planningsmodellen.

Samenwerking met en ondersteuning van de lokale besturen bij initiatieven tot de vergroening van de stedelijke omgeving zullen ontwikkeld worden. De klemtoon zal hierbij liggen op kwaliteit waarbij de principes harmonisch parkbeheer de referentienorm zal uitmaken. Ondersteuningsmechanismen voor aanleg, heraanleg en heroriënteren van het beheer naar harmonisch parkbeheer toe worden ontwikkeld.

Er worden verder bijzondere inspanningen geleverd naar het introduceren en promoten van nieuwe technieken die de kwaliteit van het stedelijk milieu ten goede komen. Er wordt in dat verband een programma rond groene daken opgezet.

De duurzaamheid van het groen in de stad is mee afhankelijk van de kennis van zij die instaan voor het beheer en onderhoud ervan. Daarom wordt een project ontwikkeld dat de opleidingen in de groensector moet optimaliseren in de richting van een harmonisch beheer. Lokale besturen zullen worden aangezet om in te schrijven op dit project.

14. Mestbeleid

14.1. Europese context

Eind februari 2000 zette het Vlaams Parlement het licht op groen voor de inwerking treding van MAP 2. Aanleiding hiervoor was enerzijds het uitbetalen van vergoedingen via beheersovereenkomsten in de kwetsbare zones water, natuur en ecologisch waardevolle agrarische gebieden mogelijk maken ter stimulering van verdergaande stappen ter verbetering van het milieu. Anderzijds was deze snelle inwerking treding nodig voor de verdere omzetting van de Nitraatrichtlijn. Immers in het “met reden omkleed advies” van 9 november 1999 van de Europese commissie over de omzetting van de Nitraatrichtlijn door Vlaanderen, Wallonië en het Brussels Gewest werden vooral de beperkte afbakening van de kwetsbare zones in Vlaanderen aangekaart. De Nitraatrichtlijn schrijft voor dat zones waar te hoge nitraatconcentraties (meer dan 50 mg nitraat per liter) in oppervlakte- of grondwater

voorkomen of zouden kunnen voorkomen indien maatregelen achterwege blijven, als kwetsbaar moeten worden afgebakend.

Daarom zijn in MAP 2 de bemestingsnormen gefaseerd tot 2003 aangescherpt en wordt de nitraatresiduwaarde op perceelsniveau ingevoerd. Het principe is dat de nitraatresiduwaarde overeen moet komen met de doelstelling om het maximum van 50 mg nitraat per liter grond- en oppervlaktewater niet te overschrijden. Verder wetenschappelijk onderzoek zal tegen 2002 moeten uitwijzen hoe deze doelstelling in een perceelsgewijze controleerbare norm verder kan vertaald en verfijnd worden. Bij de indiening van het Vlaamse Programma voor Plattelandsontwikkeling werd het engagement aangegaan om eind 2001 indien nodig bijkomende kwetsbare zones aan te duiden.

Om dit op juiste basis te kunnen doen, is het oppervlaktewatermeetnet uitgebreid en het grondwatermeetnet opgestart. Het meetnet oppervlaktewaterkwaliteit van de Vlaamse Milieumaatschappij wordt uitgebreid met 260 punten. Deze nieuwe meetpunten zijn zodanig gekozen dat met zekerheid kan worden gesteld dat de vastgestelde nitraatverontreiniging exclusief van landbouwactiviteiten afkomstig is. Een gelijkaardig meetnet voor grondwater is in voorbereiding. Rond deze meetresultaten wordt communicatie en sensibilisering van de sector opgebouwd. Zo zijn onder andere de resultaten van dit meetnet raadpleegbaar op de website van de VMM.

De resultaten hiervan zijn bepalend voor de aanduiding van bijkomende kwetsbare zones.

14.2. De vergoedingen

Zowel voor de kwetsbare zones water als de percelen in kwetsbare zones natuur zijn vanaf 2000 vergoedingen mogelijk.

De Europese Commissie is niet alleen akkoord, ze gaat ook cofinancieren.

De Vlaamse Regering besloot op 16 oktober 2000 tot omzetten van deze maatregelen in Vlaamse regelgeving.

Landbouwers kunnen in de betrokken zones vergoeding krijgen op basis van een 5-jarige beheersovereenkomst. Voor de zones water is er een resultaatsverbintenis gekoppeld aan het nitraatresidu. Voor de zones natuur is dit gekoppeld aan een beheersovereenkomst 'botanisch beheer'.

14.3. Nutriëntenhalte en mestverwerking

Er wordt een tijdelijke maar absolute uitbreidingsstop (nutriëntenhalte) van de veestapel ingevoerd in afwachting van het welslagen van de mestverwerking. De verantwoordelijkheid voor de bouw en de financiering van deze mestverwerkingsinstallaties worden gelegd bij de landbouwsector zelf conform het principe van de vervuiler betaalt. De overheid geeft de milieukundige en ruimtelijke randvoorwaarden aan. In overleg met de minister voor Ruimtelijke Ordening werd een ruimtelijk afwegingskader opgesteld voor de inplanting van mestverwerkingsinstallaties. De milieuvergunningsvoorwaarden waaraan deze initiatieven moeten voldoen zijn duidelijk vastgelegd in VLAREM II. In het mestdecreet zijn superheffingen en administratieve geldboeten voorzien teneinde de verplichte mestverwerking te handhaven.

Tenslotte worden verschillende systemen van nutriëntenbalansen voorzien. Een nutriëntenbalans geeft weer hoeveel nutriënten door een bepaald bedrijf (of perceel of dier) gebruikt worden en hoeveel er het bedrijf (perceel, dier) weer verlaten. Met de nutriëntenbalansen wordt vooral de aanpak aan de bron beoogd. Met name door minder

gebruik van de nutriënten stikstof en fosfor in voeding en bemesting komt er ook minder stikstof en fosfor in het milieu terecht.

Er zal werk worden gemaakt van de milieubeleidsovereenkomsten in het kader van MAP 2 bis.

14.4. Nieuwe besluiten

Tengevolge van de decreetwijzigingen dienden ook alle (15) bestaande besluiten bij het mestdecreet te worden herzien. Er werden acht nieuwe besluiten uitgevaardigd in 2000. Hierdoor zal de landbouwsector weten welke doelstellingen in het kader van het mestbeleid moeten gehaald worden en hoe die praktisch kunnen gerealiseerd worden. Hierbij wordt uitgegaan van de maximale bewustmaking en responsabilisering van de landbouwsector om de mestoverschotproblemen in Vlaanderen op te lossen.

Anomalieën inzake het nutriëntenhaltenbesluit werden door een decreetsaanpassing in het Vlaamse Parlement rechtgezet.

14.5. Toekomstvisie

Door de toegekende nutriëntenhalte op bedrijfsniveau is het mogelijk de totale stikstof en fosfaatproductie in Vlaanderen constant te houden.

Voor ongeveer 50 % van de dierlijke productie is er geen mogelijkheid meer om ze in Vlaanderen af te zetten.

Mestverwerking moet toelaten een belangrijk gedeelte van het overschot weg te werken, zonder verschuiving naar andere milieucompartimenten. De verantwoordelijkheid voor de mestverwerking ligt bij de landbouwsector. Bedrijven die zich niet aan de verwerkingsplicht houden, zullen een superheffing moeten betalen.

Intussen wordt gewerkt aan vereenvoudiging en een grotere doorzichtigheid van de regelgeving. Met als doel geen nutteloze papiermolen op gang te brengen zonder evenwel een gepaste controle onmogelijk te maken.

Via het stopzettingsdecreet zal ook een vrijwillige afbouw van de varkensstapel financieel ondersteund worden, wat eveneens een aanpak aan de bron impliceert.

Een eerste evaluatie van het mestbeleid zal doorgevoerd worden in de loop van 2001.

Indien blijkt dat de milieuresultaten onvoldoende zijn, zal het mestbeleid op substantiële wijze aangescherpt worden o.m. voor wat betreft de bemestingsnormen, de aanduiding van kwetsbare gebieden en de resultaatsverbintenis op basis van het nitraatresidu.

Het resultaat zal op termijn in belangrijke mate bepaald worden door het al dan niet slagen van mestverwerking.

Vooraf in de intensieve varkenshouderij, die in belangrijke mate geïntegreerd is, zullen initiatieven moeten genomen worden.

Indien blijkt dat dit niet lukt, zal het invoeren van een verplichte en begeleide afbouw van de geïntegreerde veestapel noodzakelijk zijn.

Het is duidelijk dat de eigen verantwoordelijkheid van de landbouwsector centraal staat in de ganse mestproblematiek.

De toekomst van de sector zal dan ook in belangrijke mate bepaald worden door de mate waarin milieudoelstellingen geïntegreerd worden in de productieprocessen.

15. Europees Voorzitterschap

In de tweede helft van volgend jaar is België voorzitter van de Europese Unie. De Vlaamse milieu-overheden zijn al intensief bezig met de voorbereiding. Vlaanderen zal zich op milieuvlak op diverse manieren tonen.

Het Vlaams Gewest zal assessor zijn in de EU-ministerraad voor leefmilieu en zal voor diverse belangrijke onderwerpen een inhoudelijke trekkersrol vervullen in de voorbereidende werkgroepen. Over de inhoudelijke taakverdeling wordt overlegd met de federale overheid, de andere gewesten en de EU-commissie.

Tenslotte organiseren we tijdens het EU-voorzitterschap twee expertenseminaries.

Het seminarie over dioxines moet onderbouwde suggesties opleveren voor de EU-commissie over de bescherming van de volksgezondheid tegen de negatieve effecten van dioxines via de doelstellingen in de vorm van maximale depositienormen en de strikte aanpak van de dioxinebronnen.

Een seminarie over « Natuur, Landbouw en Bosbouw in verstedelijkte gebieden » moet de Europese instanties inspiratie opleveren om meer rekening te houden met de specifieke kenmerken en noden van enkele « zachte functies » in dichtbevolkte gebieden in Vlaanderen.

We willen het EU-voorzitterschap aanvangen met een schone lei inzake de uitvoering van EU-richtlijnen. Er werd een grondig overzicht gemaakt van de achterstallige dossiers. Deze zijn per inhoudelijk thema in « clusters » ondergebracht. Per cluster werkt een werkgroep met alle betrokken ambtenaren aan de versnelde omzetting van de EU-milieureglementering. Deze inhaaloperatie wordt afgestemd op gelijkaardige initiatieven van de andere gewesten.

De bestaande overlegstructuur (Coördinatie Comité Internationaal Milieubeleid – CCIM) wordt geëvalueerd en bijgestuurd zodat de interne Belgische coördinatie tijdens het voorzitterschap zo efficiënt mogelijk kan verlopen.

16. Bijlage 1:

16.1. Lijst van de 21 strategische projecten

	Titel hoofdproject (projectleider) + deelprojecten	Nagestreefde Eindproducten
1	Financiering Milieubeleid (Sara Ochelen, Lieven De Jaegher) 1.1. <i>Behoeftenraming</i> 1.2. <i>Middelen (heffingen, fondsen, ...)</i> 1.3. <i>Activity Based Cost Accounting</i> 1.4. <i>MINA-fonds</i>	• continu geactualiseerd totaalbeeld van financiële behoeften en middelen • onderbouwde visie op het heffingenbeleid
2	MMIS: milieu-management informatie systeem (Dick van Straaten) 2.1 <i>Uitbouw van een extranet tussen alle milieuinstanties</i> 2.2 <i>Centraal Bedrijvenbestand</i> 2.3 <i>Data-integratie door middel van geocomponent</i> 2.4 <i>Opbouw van een rioleringsreferentiebestand</i> 2.5 <i>Uitbouw van een centrale coördinerende cel voor informatiebeheer</i>	• operationeel en geïntegreerd automatisch milieuinformatiesysteem
3	Beheer en Toezicht Administraties en VOI's, en VMH en dochters (Aviel Verbruggen, Etienne Rummens) 3.1. <i>Integratie en Dynamiek milieudiensten</i> 3.2. <i>Jaarverslag Kabinet</i> 3.3. <i>Reguleringsinstantie</i> 3.4. <i>Holding en dochters</i>	• effectieve en efficiënte administratie, VOI's, met inbegrip van mogelijke bevoegdheidsherverdeling, herstructurering en optimalere processen
4	Regelgeving meer doeltreffend en doelmatig maken (Pieter Verbeek) 4.1 Milieuplanning 4.2 Openbaarheid bestuur 4.3 MER/VR 4.4 Hinderlijke activ./inricht.; Integrale Voorwaarden 4.5 Hinderlijke activ./inricht.; nieuwe procedures 4.6 Meet-, registratie-, en informatie-plichten 4.7 Erkenning deskundigen en labo's 4.8 Inningsprocedures heffingen 4.9 Handhaving 4.10 Integratie milieubeheersrecht	• meer rechtszekerheid • betere decreten en regels
5	Stroomlijning wetenschappelijk onderzoek (Jeroen Cockx)	• strategisch gericht en samenhangend milieu O&O

	5.1 Hoofddijnen van een O&O beleid 5.2 Programmatie van het TWOL 5.3 Databeheer voor projectopvolging 5.4 Leemten in de beleidskennis 5.5 Afstemming met externe O&O 5.6 Wetenschappelijke instellingen 5.7 Beschikbaar maken van O&O resultaten voor derden	• Operationaliseren TWOL als beheersinstrument • Omvattende programmering van beleidsondersteunend onderzoek in het DPSIR kader
6	Doelgroepen beleid (incl. NME) 6.1 Sensibilisering (instrumenten en programma's) 6.2 Natuur- en Milieueducatie (NME) 6.3 Convenanten met sectoren	• één-loket voor doelgroepen + convenanten
7	Lokaal Duurzaam Milieubeleid (Katleen De Paepe) 7.1 Visieontwikkeling lokaal duurzaam beleid 7.2 Milieuconvenant: Evaluatie 8 jaar convenant, bijsturing milieuconvenant 2000-2001. Voorbereiding convenant na 2001 7.3 Versterking milieubeleidskader gemeenten en provincies 7.4 Uitbouw steunpunt duurzaam lokaal beleid 7.5 Ondersteuning NGO-werking 7.6 Duurzaamheidsindicatoren 7.7 Duurzaam stedelijk beleid 7.8 Participatie op lokaal vlak	• integratie van milieubeleid als aanzet tot duurzaam beleid • netwerk DO-ambtenaren • bijsturing convenant met oog op vereenvoudiging en duurzaamheid • versterking milieubeleidskader

8	Integraal Waterbeheer (Jan De Schutter) 8.1 <i>Organisatie van het bekkenbeheer</i> 8.2 <i>Decreet Integraal Waterbeheer</i> 8.3 <i>Kleinschalige waterzuivering</i> 8.4 <i>Afkoppelingsbeleid tav industriële vestigingen</i> 8.5 <i>Steunpunt Duurzaam Water</i> 8.6 <i>Bufferstroken langs waterlopen</i> 8.7 <i>Ondersteuning lokaal klankbord waterbeheer</i> 8.8 <i>Afkoppelingsbeleid particulier niveau</i> 8.9 <i>Lokale (drink)watervoorziening</i> (8.10 <i>Erosiebestrijding op perceelsniveau: 16 of 17!?</i>) 8.11 <i>Pilootproject "Wateringen nieuwe stijl"</i>	• werkbare structuren overleg waterbeheer bekkenniveau • regeling van planning en structuren IWB • verhogen efficiëntie herstel lokale watersystemen • Verminderen (snelle) afvoer regenwater bedrijventerreinen • ... • lokaal herstel en verhoging bufferwerking waterlopen • stimulering lokaal draagvlak waterthema's • Verminderen (snelle) afvoer regenwater particulier domein • Verhoging efficiëntie en hergebruik lokale watervoorraden als strategisch perspectief • Vermindering aan de bron van de toevoer van sediment naar waterloop • Sterktes en zwaktes van een watering in het lokaal waterbeheer
9	Milieubeleid Lucht gevaarlijke stoffen ; ozon	• intern gecoördineerd en internationaal ingepast beleid
10	Afval: Preventie	• zichtbare preventie- en hergebruikresultaten, minder afval in te zamelen en verwerken
11	Afval Eindverwerking (Luc Vanacker) verbranding; ISVAG; voorbereiding restafval met drogen en vergisten; slibstromen; ...	• continu actualiseerbaar totaalbeeld van afvalkolom met milieu en kosteninfo – optimale voorbehandeling en verwerking afval
12	Bodemsanering (Eddy Van Dijck)	• Sanering verlaten industriegebieden, alternatieve financiering overheidssaneringen, extra dynamiek overheidssaneringen, verfijning van wettelijk kader, aanpak sanering onderwaterbodems
13	Aanpassing Decreet Natuurbehoud en Uitvoeringsbesluiten Bosdecreet (Els Martens)	• operationele decreten en besluiten
14	Bos (Roel Van Haeren) uitbreiding stadbossen, verwerving, beheer	• realisatie van de stadsbos-sen en ha-doelstellingen

15	Ver-af: verweving en afbakening natuurlijke en agrarische structuur in Vlaanderen (Griet Celen) 15.1 <i>Gewenste natuur- en bosstructuur (GNBS)</i> 15.2 <i>Gewenste agrarische structuur (GAS)</i> 15.3 <i>Inzet van instrumenten binnen de afbakeningen</i> 15.4 <i>Gevolgen van afbakeningen voor eigenaars/gebruikers</i> 15.5 <i>Afstemming tussen GNBS en GAS</i> 15.6 <i>Afbakening (eerste fase) GNBS (natuurdecreet)</i> 15.7 <i>Voorbereiding volledige afbakening GNBS en GAS (ruimtelijke ordening)</i>	• afbakening en functioneel gebruik van gebieden (op gewestelijk niveau) voor natuur, bos en landbouw in Vlaams buitengebied 125.000ha Vlaams Ecologisch Netwerk 150.000ha natuurverwevingsgebied - natuurverbindingsgebied 10.000ha gebied voor bosuitbreiding 750.000ha agrarisch gebied
16	Geïntegreerd Plattelandsbeleid (Paul Van der Sluys) 16.1 <i>Beheersovereenkomsten in de landbouw</i> 16.2 <i>Grondbeleid (inventaris, bank, Recht Voorkoop)</i> 16.3 <i>Landinrichting (LI)</i> 16.4 <i>Ruilverkaveling (RVK)</i> 16.5 <i>Natuurinrichting (NI)</i>	• Beleidsnota Vlaams geïntegreerd plattelandsbeleid (uitwerking en implementatie plattelandsbeleid) • Een eenvormige en duurzame regeling voor beheers-, gebruiks- en onderhoudsovereenkomsten met het landbouwbedrijf als invalshoek • Uitwerking grondbeleid (decreet, oprichting landbank • Optimalisatie inrichtingsbeleid en – instrumentarium via decretale initiatieven LI, NI, RVK en realisatie (proef(tuin)) projecten LI
17	Actieplan duurzame landbouw (Joris Relaes) o.a. VLIF heroriënteren; demonstratieprojecten en voorbeeldbedrijven milieuvriendelijke landbouwproductiemethoden, omschakeling naar biologische landbouw	•
18	Reductie Gevaarlijke Stoffen plan 18.1 <i>Reductie Bestrijdingsmiddelen</i> 18.2 <i>Reductie gevaarlijke stoffen in aquatisch milieu</i>	•
19	Taskforce Mestverwerking (Katrien Van Rompu)	• institutionele organisatie v/d markt voor mestverwerking
20	MAP2++ voorbereiden (Francois Stuykens)	• milieuverantwoord, betaalbaar, handhaafbaar mestplan
21	Kwaliteitsbewaking van de voedselketen VLAM	•